

Årsrapport 2018

SpareBank 1 Forsikring AS

SpareBank

Innhold

ÅRSBERETNING	3
STYRET I SPAREBANK 1 FORSIKRING	14
STYRENDE ORGANER	15
BÆREKRAFT	16
RESULTATREGNSKAP	22
BALANSE	24
KONTANTSTRØM	26
ENDRING I EGENKAPITAL	27
NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET	
NOTE 1– REGNSKAPSPRINSIPPER	28
NOTE 2 – RISIKOSTYRING	38
NOTE 3 – FINANSIELL RISIKO	39
NOTE 4 – FORSIKRINGSRISIKO	41
NOTE 5 – SOLVENS II KAPITALKRAV	45
NOTE 6 – BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE	47
NOTE 7 – KONTRAKTSFASTSATTE FORSIKRINGSFORPLIKTELSE	51
NOTE 8 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSE MED INVESTERINGSVALG	51
NOTE 9 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSE I LIVSFORSIKRING	52
NOTE 10 – NYTEGNING	53
NOTE 11 – FLYTTING TIL OG FRA LIVSFORSIKRING	53
NOTE 12 – ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING	54
NOTE 13 – INNTEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER	55
NOTE 14 – KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE	56
NOTE 15 – VERDSETTELSESHIERARKI- FINANSIELLE EIENDELSER TIL VIRKELIG VERDI	57
NOTE 16 – FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	60
NOTE 17 – FINANSIELLE EIENDELER MÅLT TIL AMORTISERT KOST	62
NOTE 18 – FINANSIELLE DERIVATER	62
NOTE 19 – VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG	63
NOTE 20 – AVKASTNING PÅ KOLLEKTIV- OG SELSKAPSPORTEFØLJEN	64
NOTE 21 – AVKASTNING PÅ INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN	65
NOTE 22 – EIENDOM	66
NOTE 23 – IMMATERIELLE EIENDELER (PROGRAMVARE) / INVENTAR OG UTSTYR	69
NOTE 24 – UTSATT IMPLEMENTERING IFRS 9	70
NOTE 25 – SKATT	71
NOTE 26 – ANDRE FORPLIKTELSE	72
NOTE 27 – ANDRE FORDRINGER	72
NOTE 28 – SALGSKOSTNADER	72
NOTE 29 – LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL ADMINISTRERENDE DIREKTØR OG LEDENDE ANSATTE, SAMT STYRET	73
NOTE 30 – VESENTLIGE TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER	74
NOTE 31 – ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONSLÅN	75
NOTE 32 – EGENKAPITAL	75
REVISJONSBERETNING	76

SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

ÅRSBERETNING FOR 2018

SpareBank 1 Forsikring AS har god underliggende drift og kontroll på selskapets iboende risiko. Dette bidro til tilfredsstillende resultater og god avkastning i alle finansielle porteføljer.

SpareBank 1 Forsikring AS oppnådde et totalresultat på 687 mill. kroner i 2018. Forvaltningskapitalen økte gjennom året med 7,1 % til 58,6 mrd. kroner. Økning i forsikringsbestanden medførte at brutto premieinntekter økte med 12,5 % i forhold til forrige år.

SELSKAPETS STRATEGI

SpareBank 1 Forsikring AS er et heleiet datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1 Gruppen eies av SpareBank 1-bankene og LO.

SpareBank 1 Forsikring AS understøtter strategien til SpareBank 1-bankene mot deres bedrifts- og privatkunder, samt LO-forbundene mot deres medlemmer og foreninger.

Virksomheten til SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS har vært samlet, så langt som det var hensiktsmessig og innenfor gjeldende regelverk, under navnet SpareBank 1 Forsikring. Som følge av fusjonen mellom SpareBank 1 Skadeforsikring AS og DNB Forsikring AS, til Fremtind Forsikring AS, deles virksomheten, og SpareBank 1 Forsikring AS etableres med ny organisasjon og strategi. Strategien har tyngdepunktet mot virksomhetsområdet pensjon ettersom det planlegges at selskapets personrisikoforsikringer skal overføres til Fremtind Forsikring AS.

Pensjon har vært et eget strategisk satsningsområde i SpareBank 1 Forsikring siden 2016, og gjennomførte aktiviteter medfører at selskapet står godt rustet til å Innfri strategien.

SpareBank 1 Forsikring AS har følgende strategiske satsningsområder:

- **Best på vekst**
SpareBank 1 Forsikring AS er den aktøren som vokser raskest i tjenestepensjonsmarkedet i Norge og er markedsleder på hybridpensjon. Selskapet skal opprettholde denne posisjonen. Også i markedet for privat pensjonssparing har selskapet en tydelig vekststrategi.
- **Lønnsomhet**
SpareBank 1 Forsikring AS skal skape verdier for eierne gjennom god underliggende lønnsomhet i produktporteføljen. Kostnadseffektiv drift skal sikres gjennom økt automatisering og digitalisering av prosesser. Selskapets lønnsomhet skal balanseres mot vekstmål og soliditet.
- **Smart digital utvikling**
SpareBank 1 Forsikring AS digitaliserer og automatiserer for å nå vekst- og lønnsomhetsmål. Kundene og de ansatte skal få enkle løsninger som er brukervennlige og hensiktsmessige. Digitale kjøps- og betjeningsløsninger står sentralt i utviklingen, i tillegg til automatisering av rapportering på nye og eksisterende krav fra myndigheter og andre interessenter.
- **Kultur**
I SpareBank 1 Forsikring AS kjenner de ansatte produktene som selges og forstår selskapets forretning. Gjennom å dele kunnskap utvikles kompetanse og forbedring i arbeidsmetoder. Det tilrettelegges for personlig og faglig utvikling, og SpareBank 1 Forsikring AS skal være en arbeidsplass som medarbeiderne er glade i. Intern og ekstern kommunikasjon er tydelig, enkel og forståelig.

I tillegg til pensjonsproduktene distribuerer SpareBank 1 Forsikring AS personrisikoforsikringer i privat og bedrifts-markedet. Produkter som er planlagt utfisjonert omtales i mindre grad i selskapets langsiktige strategi, men det er fokus på fortsatt vekst og god underliggende lønnsomhet i porteføljen.

Overordnet skal strategien bidra til å innfri selskapets langsiktige ambisjon om å være attraktiv for kundene, eierbankene og LO.

HØYDEPUNKTER FRA ÅRET

- Selskapet oppnådde tidenes beste årsresultat med 687 mill. kroner og en egenkapitalavkastning etter skatt på 17,5 % i 2018
- Sterk premievekst i 2018, med en økning i premieinntekter for egen regning på 17,7 %. Markedsandelen på tjenestepensjon økte gjennom året med 1,5 prosentpoeng til 12,3 % ved utgangen av 2018.
- 7,1 % økning i selskapets totale forvaltningskapital.
- I analyse- og konsulentfirmaet Aalunds årlige undersøkelse scoret SpareBank 1 Forsikring AS høyest av tjenestepensjonsaktørene i markedet på tilfredshet, lojalitet og image i segmentet for store kunder (+100 ansatte). Også innen segmentene for 1-9 ansatte og 10-99 ansatte scorer selskapet godt innen alle kategorier i 2018.

SALG OG MARKED

Selskapet har innskuddspensjon, tjenestepensjon (hybridpensjon), kollektiv ytelsespensjon og gruppelivsforsikring til arbeidsgivere og deres ansatte, samt gruppelivsforsikring til forbund og fagforeninger. Innen personmarkedet har selskapet risikoforsikring, kapitalforsikring og pensjonsparing med investeringsvalg i form av IPS og pensjonskonto. Selskapets produkter distribueres i all hovedsak gjennom bankene i SpareBank 1-alliansen, LO og selskapets egne digitale flater.

Selskapets satsingsområder er innskuddspensjon, hybridpensjon, individuell pensjonssparing, individuelle risikoforsikringer og gruppelivsforsikring. I følge den foreløpige markedsstatistikken til Finans Norge hadde SpareBank 1 Forsikring AS en markedsandel innenfor personforsikringer (dødsrisiko, uførekapital og uførepensjon), gruppelivsforsikring og innskuddspensjon på henholdsvis 25,8 %, 18,0 % og 10,9 % ved utgangen av 2018. Markedsandelene samlet sett er høyere enn forrige år, hvor tilsvarende tall var 25,1 %, 19,6 % og 9,5 %. Prosentandelene gjelder brutto forfalte premier.

Salget av innskudds- og hybridpensjon i 2018 utgjorde samlet 823,2 mill. kroner målt i årlig premie. Dette er mindre enn i rekordåret 2017, men bidro likevel til økt

markedsandel. SpareBank 1 Forsikring AS opprettholdt i 2018 en sterk stilling i markedet for individuelle risikoforsikringer. Salget av slike forsikringer tilsvarte en årlig premieinntekt på 199 mill. kroner, som er en svak økning fra året før. Salget av spareforsikringer utgjorde 342,4 mill. kroner, som er lavere enn i 2017.

DIGITALISERING AV FORSIKRINGSTJENESTENE

I løpet av 2018 har selskapet sett en stadig økende bruk av de digitale løsningene som tidligere er lansert, samtidig som nye løsninger utvikles og testes i markedet.

Selskapets har over tid fokusert på utvikling av gode selvbetjeningsløsninger for kundene. Arbeidet har båret frukter og bruk av løsningene har hatt en markant økning det siste året. Kundene velger i stadig økende grad de digitale løsningene for å kjøpe forsikring og starte pensjonsparing, og god integrasjon med alliansebankenes systemer bidrar til gode kundeopplevelser. Digitale løsninger og automatiserte prosesser for oppgjør bidrar også til en enklere hverdag for både kunder og oppgjørsmedarbeidere.

Satsningen på tett samarbeid med alliansebankene har fortsatt. Løsningen for å tilby forsikringer, blant annet livsforsikring og uføreforsikring, sammen med boliglån heldigitalt, er ytterligere forbedret og mer tilpasset bankenes rutiner. For kunden er det utviklet en heldigital akseptflyt som også gir fleksibilitet i å velge blant flere tilbudte forsikringer, alt i en operasjon. I samarbeid med alliansebankene er dagens CRM løsning utvidet med deling av mer informasjon om de aktiviteter som har skjedd på kunden, noe som understøtter bedre kundebetjening.

Det har også blitt utviklet nye løsninger for digitalisering og automatisering av arbeidsprosesser. Dette omfatter ny rådgiverløsninger, som bidrar til forbedret rådgiving og mer effektivt salg av personforsikringer. For meglerkanalen er det utviklet nytt tilbudssystem samt løsning for prosessstøtte i tilbudsfasen.

Innen pensjonsområdet er det satset på videreutvikling av digitale selvbetjeningsløsninger og salgsløsninger. For privatsegmentet er målsetningen heldigitale prosesser, og privat pensjonssparing kan kun kjøpes digitalt. Det samme gjelder privat tilleggssparing, som ble lansert i 2018. Fremover vil heldigitale løsninger for å starte pensjonsutbetaling være prioritert, samt andre områder der det er ønskelig at kunden blir mer selvbetjent, inkludert bruk av

chatbots, pensjonsrådgiving, og melding av andre oppgjørssaker.

Arbeidsmetoden innenfor digitalisering er i økende grad smidig og hypotesedrevet. Dette gir mulighet til å teste ut og verifisere løsninger i et tidlig stadium, samt å gjøre gradvise forbedringer som kan justeres etter hva som fungerer ut mot kundene.

ÅRSREGNSKAP

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Utover forhold som er omtalt i beretningen, er det ikke inntrådt hendelser etter regnskapsårets utgang som er av vesentlig betydning for å vurdere selskapets stilling og resultat.

RESULTAT

Selskapets resultat etter skatt og andre resultatkomponenter ble 687 mill. kroner i 2018, mot 671 mill. kroner forrige år. Det underliggende driftsresultatet var godt.

FORVALTNINGSKAPITAL

Selskapets forvaltningskapital var 58.561 mill. kroner per 31. desember 2018. Året før var forvaltningskapitalen 54.681 mill. kroner. Dette tilsvarte en økning på 7,1 %. Endringen skyldtes hovedsakelig økning i forsikringsforpliktelsene.

PREMIEINNTEKTER

Brutto premieinntekter eksklusive tilflyttet kapital ble 7.016 mill. kroner i 2018 mot 6.237 mill. kroner i 2017. Dette tilsvarte en økning på 12,5 %.

Innenfor tradisjonell forsikring økte premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer, kapitalforsikringer og ulykkesforsikringer med henholdsvis 2,9 %, 7,7 % og 5,4 % i løpet av 2018. Innenfor forsikring med investeringsvalg (unit linked) økte premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer med 12,3 %, mens inntektene fra individuelle kapitalforsikringer økte med 20,7 %. Innenfor pensjon ble premieinntektene fra produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser redusert med 12,3 %, mens premieinntektene fra produkter med investeringsportefølje økte med 25,7 % fra 2017 til 2018. Premier fra gruppelevsforpliktelser ble 1,2 % større enn året før.

Overføring av premiereserve fra andre selskaper utgjorde 2.185 mill. kroner i 2018, mot 1.616 mill. kroner forrige år. Slik flytting registreres regnskapsmessig som premieinntekt. Premieinntekter for egen regning ble 8.997 mill. kroner i 2018. I forhold til 2017 var dette en økning på 1.355 mill. kroner, tilsvarende 17,7 %

Fordeling av premieinntekter:

Beløp i mill. kroner	Per 31.12.18	Per 31.12.17
<u>Tradisjonell forsikring:</u>		
Individuelle pensjonsforsikringer	527,8	512,9
Individuelle kapitalforsikringer	855,2	793,9
Ulykkesforsikringer	344,3	326,8
Gruppelevsforpliktelser	755,5	746,5
Kollektive rente- og pensjonsforsikringer	630,7	718,8
<u>Forsikring med investeringsvalg:</u>		
Individuelle pensjonsforsikringer	217,2	193,5
Individuelle kapitalforsikringer	369,3	306,1
Kollektive rente- og pensjonsforsikringer	3.316,4	2.638,3
Sum brutto forfalte premieinntekter	7.016,4	6.236,8
Overførte premiereserver	2.184,5	1.615,9
Avgitt gjenforsikringspremie	-204,3	-211,1
Premieinntekter for egen regning	8.996,6	7.641,6

ERSTATNINGER

Brutto utbetalte erstatninger inklusive gjenkjøp ble 2.456 mill. kroner i 2018 mot 2.268 mill. kroner i 2017. Dette tilsvarte en økning på 8,3 %. Fraflytting, det vil si overføring av kundenes reserver til andre selskaper, økte med 22 mill. kroner fra 732 mill. kroner i 2017, til 754 mill. kroner i 2018. Slik flytting registreres regnskapsmessig som erstatninger. Erstatninger for egen regning ble 3.056 mill. kroner i 2018. I forhold til 2017 var dette en økning på 188 mill. kroner, tilsvarende 6,6 %.

DRIFTSKOSTNADER

De forsikringsrelaterte driftskostnadene eksklusiv mottatt gjenforsikringsprovisjon utgjorde 1.157 mill. kroner i 2018, mot 1.113 mill. kroner i 2017. Kostnadene til salgs- og porteføljeprovisjon ble redusert med 9,2 mill. kroner til 368 mill. kroner, en nedgang på 2,4 %.

Driftskostnadene eksklusive provisjoner økte for øvrig med 54,8 mill. kroner. Personalkostnader økte med 32,9 mill. kroner. Kostnader knyttet til forvaltningen av de finansielle eiendelene økte med 18,5 mill. kroner. Avskrivningskostnadene var 15,7 mill. kroner lavere. IT-kostnader og kostnader til konsulenter knyttet til utvikling av fagsystemer og produkter utgjorde det meste av den øvrige økningen.

Verdien av fagsystemer ble i tillegg nedskrevet med 21,7 mill. kroner i det ikke-tekniske resultatet.

FINANSIELLE EIENDELER

SpareBank 1 Forsikring AS plasserer forvaltningskapitalen i aksjefond, obligasjons- og pengemarkedsfond, rentebærende papirer og eiendommer. Selskapet benytter i begrenset grad andre finansielle instrumenter. De finansielle eiendelene er delt inn i syv porteføljer. Selskapets kapital forvaltes i en egen selskapsportefølje. Forvaltningen av kundemidlene knyttet til individuelle spareforsikringer solgt før 1. januar 2008 forvaltes i en adskilt kollektivportefølje. Fripoliser med høye krav til årlig avkastning forvaltes også i en egen adskilt kollektivportefølje, mens de øvrige fripolisene forvaltes i en adskilt kollektivportefølje sammen med kundemidlene tilhørende ytelsespensjon. I den ordinære kollektivporteføljen forvaltes midlene til øvrige produkter med kontraktsfaste forpliktelser. I løpet av 2018 ble midlene knyttet til personrisikoproduktene som planlegges utfisjonert, skilt ut i fra den ordinære porteføljen og lagt i en egen portefølje. Denne porteføljen skal ha likvide kortsiktige eiendeler, og øvrige eiendeler ble realisert eller overført til andre porteføljer. Porteføljens andel av eiendomsinvesteringene ble overført til selskapsporteføljen til markedsverdi. Den syvende porteføljen er eiendelene knyttet til livsforsikring med investeringsvalg. En betydelig andel av plasseringene i kollektivporteføljene er i eiendom og obligasjoner som måles til amortisert kost i regnskapet. I kollektivporteføljene samlet har selskapet en aksjeandel på 10,7 %. Styring av forvaltningskapitalen skjer gjennom en modell der selskapets finansielle eksponering vurderes samlet.

Fordelingen av selskapets finansielle eiendeler mellom aktivaklasser i kollektivporteføljer per 31.12.18:

Prosent fordeling Finansielle eiendeler	Gammel individual bestand	Fripoliser og ytelses- pensjon	Fripoliser med høye krav til avkastning
Obligasjoner til amortisert kost	43,4	49,0	48,5
Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi	18,6	17,5	18,7
Eiendom	20,6	19,7	19,4
Aksjer og andeler	16,3	13,3	12,9
Andre eiendeler	1,1	0,5	0,5
Sum eiendeler	100,0	100,0	100,0

Fordelingen av finansielle eiendeler mellom aktivaklasser i kollektivporteføljer og selskapsporteføljen per 31.12.18:

Prosent fordeling, Finansielle eiendeler	Ordinær bestand	Person- risiko	Selskaps- portefølje
Obligasjoner til amortisert kost	39,2	0,0	20,4
Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi	33,4	94,6	33,5
Eiendom	17,8	0,0	35,7
Aksjer og andeler	9,7	0,0	0,0
Andre eiendeler	-0,1	5,4	10,4
Sum eiendeler	100,0	100,0	100,0

Kursreguleringsfondet i kollektivporteføljene utgjorde 1.545 mill. kroner ved utgangen av 2018, mot 2.287 mill. kroner året før. Av fondet tilhørte 198 mill. kroner den ordinære kollektivporteføljen, 614 mill. kroner tilhørte porteføljen til fripoliser og ytelsespensjon, 327 mill. kroner tilhørte porteføljen til fripoliser med høye krav til avkastning og 406 mill. kroner tilhørte porteføljen til gamle individuelle spareforsikringer. Realisering av finansielle eiendeler i porteføljen til personrisikoproduktene reduserte kursreguleringsfondet med ca. 290 mill. kroner.

INNTEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER

Avslutningen på fjoråret ble svak i finansmarkedene som følge av økt usikkerhet rundt de globale vekstutsiktene. Globale aksjer endte ned 8 % for året under ett, mens fasiten for Oslo Børs ble en nedgang på 1 %. Endringene i

renter ble ikke så store i 2018 da oppgangen gjennom fjoråret ble reversert mot slutten av året.

I selskapets ordinære kollektivportefølje ble avkastningen fra aksjeporteføljen minus 9,4 %. Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi ga en avkastning på 0,1 %, mens rentebærende verdipapirer til amortisert kost ga en avkastning på 3,6 %.

Avkastningen fra eiendomsporteføljen ble 11,1 % i 2018. Porteføljen består i hovedsak av kontoreiendommer konsentrert til sentrale deler av Oslo. Verdien av eiendomsinvesteringene ble i 2018 oppregulert med 351 mill. kroner, som tilsvarer 6,9 % av bokført verdi.

Selskapet oppnådde en verdijustert kapitalavkastning i kollektivporteføljen under ett på 2,3 % i 2018, mens den bokførte kapitalavkastningen ble 5,8 %. I 2017 ble tilsvarende avkastning henholdsvis 8,0 % og 6,1 %. Verdijustert avkastning i de fem kollektivporteføljene for ordinær bestand, fripoliser og ytelsespensjon, fripoliser med høye krav til avkastning, gammel individual bestand og personrisiko var henholdsvis 1,4 %, 2,5 %, 2,6 %, 2,1 % og 2,5 %. Bokført avkastning i disse porteføljene ble henholdsvis 2,9 %, 4,6 %, 4,8 %, 5,5 % og 10,9 %. I selskapsporteføljen ble kapitalavkastningen 2,8 % i 2018, mot 5,4 % året før.

SpareBank 1 Forsikring AS har oppnådd følgende kapitalavkastning de siste fem år:

Nøkkeltall i %	2018	2017	2016	2015	2014
Realisert (bokført)	5,8	6,1	4,0	2,5	4,2
Verdijustert, eiendeler til virkelig verdi	2,3	8,0	4,9	3,6	7,2

Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er på 2,3 %.

EIENDELER OG AVKASTNING I FORSIKRINGER MED INVESTERINGSVALG

Finansielle eiendeler knyttet til forsikringer med investeringsvalg utgjorde 28.266 mill. kroner per 31. desember 2018, sammenlignet med 25.000 mill. kroner på samme tidspunkt året før. Midlene fordelte seg med

58,3 % i aksjefond, 28,8 % i obligasjonsfond og 12,9 % i pengemarkedsfond.

Selskapet tilbyr ulike investeringsprofiler. Innen bedrifts-markedet hadde fondsporteføljen "100 % aksjer" en avkastning ved utgangen av 2018 på minus 9,5 %. Investeringsprofilene "Offensiv", "Moderat" og "Forsiktig" ga avkastning på henholdsvis minus 6,9 %, minus 4,3 % og minus 1,9 %. Avkastningen er eksklusive forvaltningskostnad.

Innen privatmarkedet oppnådde fondsporteføljen "100 % aksjer" en avkastning på minus 10,9 %. Investeringsprofilene "Offensiv", "Moderat" og "Forsiktig" ga avkastning på henholdsvis minus 8,2 %, minus 5,3 % og minus 2,6 %. Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

Forsikringsforpliktelsene knyttet til kontraktsfastsatte forpliktelser utgjorde 23.205 mill. kroner ved utgangen av 2018, mot 22.864 mill. kroner forrige år. Dette tilsvarer en økning på 1,5 %. Selskapet hadde 27.670 mill. kroner i forsikringsforpliktelser knyttet til forsikringer med investeringsvalg ved årets slutt. Tilsvarende beløp utgjorde 24.894 mill. kroner året før. Dette tilsvarer en økning på 11,2 %.

Innen premiereserven utgjør erstatningsavsetningene for meldte (RBNS) og ikke meldte (IBNR) forsikringstilfeller 3.478 mill. kroner. Avsetningene ble styrket med til sammen 499 mill. kroner i løpet av 2018, mot 258 mill. kroner året før.

Selskapet hadde tilleggsavsetninger ved utgangen av 2018 på 984 mill. kroner, fordelt med 147 mill. kroner innen kollektiv pensjonsforsikring, 675 mill. kroner innen fripoliser og 162 mill. kroner innen individuelle forsikringer. Tilleggsavsetningene utgjorde henholdsvis 288,3 %, 245,3 % og 165,7 % av selskapets årlig garanterte renteforpliktelse innen disse forsikringsområdene.

SKATTEMESSIGE FORHOLD

Selskapet fikk en skatteinntekt på 43 mill. kroner i 2018. I 2017 var skattekostnaden 162 mill. kroner.

Skattelovens regler for beskatning av livsforsikrings- og pensjonsforetak ble betydelig endret i 2018. Resultat av teknisk regnskap uten justeringer skal nå være grunnlaget for beskatning av forsikringsvirksomheten. Tidligere urealiserte verdiendringer inngikk i skattegrunnlaget for

2018 etter overgangsregelen. Det ble gitt overgangsordninger som innebar utsatt betaling av påløpt skatt gjennom avsetning til gevinst- og tapskonto i henhold til skatteregulverket.

Aksjerelaterte inntekter fra eiendeler som forvaltes i selskapets kollektiv- og investeringsvalgporteføljer, er ikke omfattet av fritaksmetoden. Det er innført et sjablongfradrag som skal tilsvare disse inntektenes forholdsmessige andel av overskuddet som tilordnes selskapet, slik at unntaket fra fritaksmetoden ikke får effekt for denne delen av de aksjerelaterte inntektene.

Skatteinntekten for 2018 oppsto fordi skattegrunnlaget etter overgangsregelen ble mindre enn det som var lagt til grunn ved beregning av utsatt skattegjeld ved utgangen av 2017. Effekten av fritaksmetoden knyttet til eiendelene i selskapsporteføljen og sjablongfradraget var hovedårsaken til forskjellen.

RESULTATANALYSE

Resultatanalyse:

Beløp i mill. kroner	2018	2017
Risikoresultat, netto	223,7	334,2
Administrasjonsresultat, netto	-75,2	5,4
Avkastningsresultat	750,7	753,3
Vederlag for rentegaranti	21,2	22,6
Resultat til fordeling	920,4	1.115,5

Netto risikoresultat utgjorde 224 mill. kroner i 2017, mot 334 mill. kroner året før. Risikoresultatet til fripoliser ble 64,5 mill. kroner i 2018 mot 10,4 mill. kroner forrige år. I 2018 ble 32,3 mill. kroner av dette resultatet avsatt til risikoutjevningfondet. Av risikoresultat i kollektiv ytelsespensjon på 7,2 mill. kroner i 2018 ble 3,6 mill. kroner avsatt til risikoutjevningfondet. Forrige år var risikoresultatet i ytelsespensjon 19,8 mill. kroner. Som følge av endringer i modeller og parametere, spesielt for avsetninger knyttet til uførhet, ble selskapets erstatningsavsetninger styrket med 240 mill. kroner i 2018.

Netto administrasjonsresultat ble minus 75,2 mill. kroner, mot 5,4 mill. kroner forrige år. I 2018 ble det avsatt 90,0 mill. kroner til styrking av administrasjonsreserve for fripoliser og hybridpensjon.

Avkastningsresultatet (finansinntekter i kundeporteføljene redusert med garantert avkastning) ble 751 mill. kroner, mot 753 mill. kroner i 2017. I 2018 kom ca. 290 mill. kroner av resultatet fra realisering av merverdier i finansielle eiendeler i porteføljen knyttet til personrisiko. Av avkastningsresultatet ble 179 mill. kroner avsatt til tilleggsavsetninger.

KAPITALFORHOLD OG SOLIDITET

Selskapet anses å være godt kapitalisert sett opp mot de regulatoriske kravene etter Solvens II regelverket. Foreløpige beregninger viser at selskapets solvensmargin uten bruk av overgangsregler er 188 % per 31. desember 2018, sammenlignet med 167 % per 31. desember 2017.

Styret anser at selskapets forretningsmessige eksponering er godt tilpasset dets risikoevne. Selskapet har en god økonomisk og finansiell stilling som gir grunnlag for fortsatt drift og videreutvikling av selskapet.

RISIKOFORHOLD

Selskapet er eksponert mot forsikringsrisiko gjennom den forsikringsmessige virksomheten, finansiell risiko knyttet til aktivaplasseringer (markeds- og kredittmarginrisiko), i tillegg til likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Selskapets resultat påvirkes blant annet av utviklingen i rentenivå, utviklingen i aksje- og eiendomsmarkedet, samt utvikling i levealder og sykdom/uførhetsforløp. Dette stiller krav både til hvordan selskapet forvalter sine eiendeler og til hvordan selskapet styrer og kontrollerer sin risiko. Styret har vedtatt policydokumenter der risikostyringen står sentralt. Virksomheten har i 2018 videreført sin sterke prioritering av risikostyring og internkontroll.

FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko er risikoen for at premier og tilhørende reserver ikke er tilstrekkelige i forhold til de forpliktelser selskapet har påtatt seg. Selskapet tilbyr både uførhets-, dødsrisiko- og pensjonsforsikringer. Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt. Med en forventet økning i levealder vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år. En stor del av selskapets forsikringsportefølje består av

risikoforsikringer. Disse forsikringene har positivt risikoresultat. Selskapet overvåker forsikringsrisikoen blant annet ved bruk av stresstester, resultatovervåking og prognoser.

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for at selskapets verdier reduseres som følge av bevegelser i markedet. Markedsrisikoen i selskapet vurderes ved bruk av stress-tester. Styret har vedtatt en investeringsstrategi der blant annet aksje-, eiendom-, rente- og valutarisiko vurderes. Den tilgjengelige risikokapital skal til enhver tid tåle et kraftig, umiddelbart og samtidig verdifall i aksje- og renteporteføljene, samt et vesentlig fall i eiendomsverdiene. Investeringsstrategien er utformet slik at forvaltningen av kapitalen skal gi best mulig avkastning over tid for både kunder og eier, hensyntatt en akseptabel risiko i forhold til forsikringsforpliktelsene. Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er 2,5 % beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Den finansielle risikoen er i stor grad knyttet til selskapets evne til å innfri den årlige rentegarantien. Plasseringer i obligasjoner som måles til amortisert kost i regnskapet skal bidra til en sikker og jevn avkastning. Investeringsstrategien ivaretar også lovpålagte krav til ansvarlig kapital og kapitalforvaltning. Selskapets investeringer er i tråd med styrevedtatte rammer og eksponeringen anses forsvarlig i forhold til den risikobærende evnen til selskapet.

MOTPARTSRISIKO

Motpartsrisiko er risikoen for tap som skyldes at selskapets motparter ikke oppfyller sine forpliktelser. For SpareBank 1 Forsikring AS er motpartsrisikoen i hovedsak relatert til investeringer i obligasjonsmarkedet, samt mot motparter i derivatavtaler og mot reassurandører. Styret har vedtatt rammer for de ulike verdipapirutstederne. Risikoen knyttet til sertifikat- og obligasjonsmarkedet er i hovedsak konsentrert om investeringer med såkalt investment grade (ratet BBB eller bedre). Det er lagt vekt på at eksponeringen skal være diversifisert innenfor ulike sektorer og mot ulike debitorer for å unngå konsentrasjon av motpartsrisiko.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke har likviditet til å møte betalingsforpliktelser ved forfall, eller at det oppstår tap som følge av at selskapet må selge eiendeler for å dekke likviditetsbehovet. For SpareBank 1 Forsikring AS er likviditetsrisikoen i hovedsak knyttet til ekstraordinære erstatningsutbetalinger og kundeavgang. Ved styring av likviditetsrisiko er hovedmålsettingen å sørge for at

selskapet til enhver tid kan betale sine forpliktelser innen forfallsdato. Likviditeten er avhengig av hvor lang tid det vil ta å omgjøre verdien av finansielle plasseringer til kontanter. Selskapet har til enhver tid bankinnskudd for å møte kjente kontantstrømmer. I styringen av likviditetsrisiko vektlegges det at en stor del av finansielle investeringer skjer i verdipapirer som er lett omsettelige. Selskapet vil kunne realisere lett omsettelige verdipapirer på kort tid hvis det skulle oppstå et ekstraordinært likviditetsbehov.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter også juridisk risiko. For å redusere risikoen er virksomheten organisert med vekt på veldefinerte ansvarsområder og klare rapporteringslinjer. Selskapet har etablert rutiner for identifisering og oppfølging av selskapets operasjonelle risiko, og den årlige risikovurderingen behandles i styret. Arbeidet med anti-hvitvasking og personvern er to eksempler på fokusområder i selskapet de senere årene. Innenfor anti-hvitvaskingsområdet er det en pågående prosess for å ytterligere sikre at selskapet har tilstrekkelige rutiner for å forhindre og avdekke økonomisk kriminalitet. Arbeidet innenfor fagområdet personvern har som hovedhensikt å påse at selskapets kunder skal være trygge på at selskapet behandler personopplysninger til det beste for kunden og i tråd med myndighetsfastsatt regelverk. Selskapets internrevisor bistår selskapet med vurderinger av den operasjonelle risikoen. Internrevisor rapporterer funn og konklusjoner direkte til selskapets styre.

ORGANISATORISKE FORHOLD

SpareBank 1 Forsikring AS er et heleiet datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS med forretningsadresse i Oslo. Selskapet er ikke børsnotert. Styringen av virksomheten skjer i henhold til norsk lovgivning, selskapets vedtekter og interne etiske retningslinjer, samt de strategier, rammer og mål styret har trukket opp. Opplysninger om godtgjørelse til administrerende direktør, styret og revisor fremgår av note til regnskapet.

Fram til utgangen av 2018 samlet SpareBank 1 Gruppen skade- og livsforsikringsvirksomhetene så langt som det var hensiktsmessig innenfor gjeldende regelverk, under én felles ledelse. SpareBank 1 Skadeforsikring AS

utkontrakterte store deler av sin virksomhet til SpareBank 1 Forsikring AS. SpareBank 1 Forsikring AS har fått dekket sine kostnader ved utførelsen av leveransen til SpareBank 1 Skadeforsikring AS etter fastsatte fordelingsnøkler, som har blitt evaluert årlig.

I løpet av høsten 2018 inngikk SpareBank 1 Gruppen AS og DNB ASA en avtale om å slå sammen skadeforsikringsvirksomhetene sine. DNB Forsikring AS fusjonerte med SpareBank 1 Skadeforsikring AS 8. januar 2019. Selskapets nye navn er Fremtind Forsikring AS. Det er planlagt at personrisikoproduktene til SpareBank 1 Forsikring AS skal utfisjoneres til Fremtind Forsikring AS. Medarbeidere i SpareBank 1 Forsikring AS som arbeider innen forsikringsområdene skade og personrisiko vil etter planen bli overført til Fremtind Forsikring AS 1. april 2019. Unntaket er medarbeidere innen aktuar- og produkt som vil bli værende i selskapet inntil fusjonssøknaden er godkjent. Når fusjonen er gjennomført etter planen vil SpareBank 1 Forsikring AS endre navn til SpareBank 1 Pensjon AS.

Selskapet kjøper støttetjenester innen områdene juridisk og personal fra Gruppen. Kommunikasjon og støtte-tjenester innen IT-området blir kjøpt fra SpareBank 1 Bank-samarbeidet DA.

SpareBank 1 Forsikring AS har 791 fast ansatte ved utgangen av 2018. Ved utgangen av 2017 var det 780 fast ansatte.

HR-STRATEGI

Sentrale områder i selskapets HR-strategi er: kompetanseutvikling, karrieremuligheter, lønn og belønning, livsfasepolitikk, friskvern (HMS) og likestilling. HR-strategien inneholder retningslinjer som skal bidra til at SpareBank 1 Forsikring AS skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass uten noen form for diskriminering.

ARBEIDSMILJØ OG SYKEFRAVÆR

Arbeidsmiljøet i selskapet vurderes til å være godt, noe som også fremkommer av organisasjonsundersøkelsene.

Samarbeidet med de ansattes organisasjoner har vært konstruktivt og bidratt positivt til driften og resultatene i 2018. Selskapet har medarbeidere som er organiserte i LO Finans og Finansforbundet. Arbeidsmiljøutvalget i selskapet sikrer kort vei mellom eventuelle utfordringer i arbeidsmiljøet og myndighet til å løse disse. Selskapet har et AKAN-arbeid som ivaretas av Arbeidsmiljøutvalget.

SpareBank 1 Forsikring AS har også i 2018 hatt fokus på sykefraværsoppfølging og forebyggende arbeid. Selskapets sykefravær i 2018 var 3,7 %, fordelt på henholdsvis 3,0 % legemeldt og 0,7 % egenmeldt fravær. Tilsvarende tall forrige år var henholdsvis 4,2 %, 3,3 % og 0,9 %. Det er ikke rapportert om noen arbeidsulykker eller yrkesskader i løpet av året.

I selskapets etiske retningslinjer er det fastsatt regler for hvordan ansatte og tillitsvalgte skal varsle dersom de får kunnskap om forhold som er i strid med blant annet lover, forskrifter eller konsernets interne regler. Det er etablert en egen varslingsrutine.

LIKESTILLING OG LIVSFASE

I alle rekrutteringsprosesser vektlegges fokus på å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, nedsatt funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, seksuell orientering, religion og livssyn. Det fokuseres på at fordeling av kjønn blant ledere gjenspeiler den generelle kjønnssammensetningen i selskapet.

Av totalt antall ansatte i selskapet ved årsskiftet er 51 % kvinner og 49 % menn. Kvinneandelen blant selskapets ledere er 51 %. I SpareBank 1 Forsikrings øverste ledergruppe på 10 medlemmer er det 3 kvinner.

Styret i selskapet har i alt 7 medlemmer. Av disse er 2 kvinner.

SpareBank 1 Forsikring AS anvender en metodikk for vurdering av roller og stillinger for å sikre objektiv lønnsfastsettelse. I forbindelse med de årlige vurderingene av lønn er også likelønn i forhold til arbeid av lik verdi et tema. I selskapet var kvinnenenes andel av menns lønn 91 %. Hovedårsaken til at det var et noe høyere lønnsnivå for menn skyldes at det var flere menn enn kvinner i både ledende stillinger og tunge faglige stillinger.

ATTRAKTIV ARBEIDSGIVER

SpareBank 1 Forsikring AS opplever en økende interesse fra unge arbeidstakere. Dette sees på som et resultat av at SpareBank 1 fremstår som et sterkt varemerke, og at forsikringsvirksomheten i SpareBank 1 blir mer kjent og anerkjent som en sterk forsikringsleverandør og en attraktiv arbeidsgiver med konkurransedyktige betingelser.

SpareBank 1 Forsikring AS rekrutterte 70 nye medarbeidere i 2018. Majoriteten av de som ble ansatt har minst 3 års utdanning utover videregående skole. SpareBank 1 Forsikring AS har rekruttert medarbeidere i alderen 23 til 54 år. Gjennomsnittlig alder for medarbeidere i SpareBank 1 Forsikring AS er 44 år.

SAMFUNNSANSVAR

SpareBank 1 Forsikring AS har forpliktet seg til å ta hensyn til hvordan selskapets atferd påvirker mennesker, miljø og samfunn. Dette ansvaret stiller krav utover lovgivningen som finansmarkedet er underlagt.

Samfunnsansvaret dreier seg også om svindel- og skadeforebyggende tiltak, sikring av liv, helse og verdier, gode produkter til kundene, forretningsetikk, miljømessig påvirkning, kredittpolitikk, holdningsskapende arbeid og lokalt engasjement.

Å ta et aktivt samfunnsansvar innebærer å ha et langsiktig perspektiv på alle sider og konsekvenser av virksomheten i samfunnet. Selskapet opplever økte forventninger til hvordan virksomheten drives fra kunder, eiere, samarbeidspartnere og media. Det stilles stadig høyere krav til rapportering og åpenhet rundt bærekraftig virksomhetsstyring. SpareBank 1 Forsikring har etablert bærekraft som et viktig element i selskapets strategi, og har gjennom en vesentlighetsanalyse definert noen hovedområder og aktiviteter for det arbeidet. Selskapet har også tatt en tydelig rolle på nasjonale og internasjonale arenaer som videreutvikler temaet. Det vises til etterfølgende omtale av bærekraft i årsrapporten.

ARBEIDSTAKERRETTIGHETER OG SOSIALE FORHOLD

SpareBank 1 Forsikring AS har lagt til rette slik at ansatte skal kunne få en god balanse mellom arbeid og fritid, personlig utvikling og ulike livsstilsaktiviteter. SpareBank 1 Gruppen har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv.

DET YTRE MILJØ

SpareBank 1 Forsikring AS har en begrenset påvirkning på det ytre miljøet. Påvirkningen skjer blant annet gjennom avfall, energibruk, reisevirksomhet, transport, materialvalg, innkjøp og vannforbruk. SpareBank 1 Gruppen utarbeider årlig et klimaregnskap basert på det samlede energiforbruket knyttet til daglig drift av virksomheten. Klimaregnskapet blir publisert på www.sparebank1.no under Om oss/Samfunnsansvar.

BEKJEMPELSE AV KORRUPSJON

Selskapets etiske retningslinjer, som er en del av ansettelseskontrakten, beskriver hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Det er utarbeidet et eget e-kurs på etikk som er obligatorisk for alle nyansatte. Selskapet har også rutiner for varsling av kritikkverdige forhold og sikkerhetsbrudd.

ANSVARLIG FORVALTNING

SpareBank 1 Forsikring AS skal gjennom sine investeringer ivareta miljømessige og sosiale forhold samt god selskapsstyring. Målsettingen er å oppnå en høy risikojustert avkastning over tid, gjennom å investere i selskaper med en bærekraftig forretningsmodell.

Ansvarlig forvaltning er godt integrert i selskapets investeringsvirksomhet. Dette er basert på internasjonalt anerkjente prinsipper for ansvarlig forvaltning. Som en aktiv forvalter vil SpareBank 1 Forsikring AS primært utøve ansvarlighet proaktivt gjennom eierskap og dialog med selskapets eksterne fondsforvaltere.

For øvrig vises det til Sparebank 1 Gruppen AS sin årsberetning for 2018 for ytterligere beskrivelse av hvordan samfunnsansvar praktiseres innenfor SpareBank 1 Gruppen konsern. Denne er offentliggjort på "<http://investor.sparebank1.no>".

DISPONERING AV ÅRETS RESULTAT

SpareBank 1 Forsikring AS oppnådde et totalresultat inkludert andre resultatkomponenter på 687,4 mill. kroner i 2018.

Styret foreslår å disponere resultatet slik: 650,0 mill. kroner avsettes til annen opptjent egenkapital og 37,4 mill. kroner overføres til risikoutjevningfond.

FREMTIDSUTSIKTER

Økt fokus på pensjon forventes å gi langsiktig vekst i markedet for både trygghetsprodukter og pensjonssparing. Et helhetlig forsikringstilbud, samarbeidet med LO og SpareBank 1 bankenes distribusjonsnett, gir et godt utgangspunkt for fortsatt økt forretningsvolum.

SpareBank 1 Forsikring AS er markedsleder med flest antall kunder innen individuell risikoforsikring. Det er fortsatt et

udekket behov for individuell risikoforsikring i markedet og selskapet forventer videre lønnsom vekst. Selskapet satser på nysalg, mersalg og kryssalg av forsikring til SpareBank 1 bankkunder, LO-medlemmer og eksisterende forsikringskunder.

Kundenes bruk av digitale løsninger øker sterkt. SpareBank 1 Forsikring AS har digitale kjøpsløsninger for sine hovedprodukter. Det er stort fokus på å sikre gode kundeopplevelser gjennom løsninger som er enkle, gjenkjennbare på tvers av flater (mobil, brett, PC) og tilpasset kundens forskjellige behov. Et eksempel på dette er det sterkt voksende salget av individuelle spareprodukter med investeringsvalg.

SpareBank 1 Forsikring AS er ved siden av Storebrand markedets eneste tilbyder av ny tjenstepensjon (hybrid). Det er en økende interesse for produktet både fra virksomheter som har privat ytelsespensjon og fra virksomheter som har offentlig tjenstepensjon. Det er åpnet for overgang til hybridpensjon for konkurranseutsatte kommunale og interkommunale bedrifter.

SpareBank 1 Forsikring AS har tatt en ledende posisjon i hybridpensjonsmarkedet med en markedsandel på ca. 2/3 målt i årlig sparepremie. Selskapet er gjennom sin satsing på produktet og med sin unike distribusjonskraft godt posisjonert for å opprettholde sin rolle som markedsleder fremover.

SpareBank 1 Forsikring AS gikk fra 9,4 % markedsandel i 2017 til 10,9 % i 2018 på innskuddspensjon. For innskuddspensjon og hybridpensjon sett under ett økte markedsandelen fra 10,7 % i 2017 til 12,3 % i 2018. Markedsandelene forventes fortsatt å øke i 2019. Selskapet har gitt sine tjenstepensjonskunder god avkastning de siste årene og har landets mest fornøyde tjenstepensjonskunder. Selskapet har lyktes med sin satsing på store kunder. Bankene som salgskanal i tillegg til økt oppmerksomhet fra meglere gjør at selskapet forventer fortsatt god vekst i pensjonsmarkedet fremover.

Egen pensjonskonto ved at pensjonskapitalbevis (rettigheter fra medlemskap i tidligere innskuddspensjonsordninger) flyttes sammen med nåværende innskuddspensjonsmidler forventes vedtatt i mars 2019 med

innføring fra 2021. Hensikten er at den enkelte skal få en bedre oversikt over pensjonsmidlene og sparte kostnader. SpareBank 1 ser offensivt på forslaget både dersom innskuddsordningene fortsetter som en kollektiv variant som i dag, eller om den blir mer individualisert, eventuelt samlet i brede pensjonsordninger.

Finansdepartementet har gitt Finanstilsynet i oppdrag å utrede nytt regelverk for garanterte produkter basert på rapporten fra den interdepartementale arbeidsgruppen som ble avlagt i september 2018. Finanstilsynet har frist 30. juni 2019. Bakgrunnen for arbeidet er blant annet at det de siste årene har vært lav avkastning utover det avkastningsgarantiene gir og at verdøkningen på pensjonsytelsene fra fripoliser og ytelsesordninger har vært liten.

Ny skattefavisert individuell pensjonssparing, IPS, ble innført fra 1. november 2017. Slike avtaler kan inngås med bank, livsforsikringsforetak, pensjonsforetak, verdipapirforetak eller forvaltningsselskap for verdipapirfond. SpareBank 1 Forsikrings markedsandel for IPS levert fra forsikringselskaper var 19,7 % i 2018. Når det gjelder salget av IPS og Pensjonskonto er det selskapets gode kjøpsløsninger som er årsaken til at kundene starter pensjonsavtaler på egen hånd. De finner som regel inspirasjon til dette på bankenes sider og kommer derfra enkelt over i kjøpsløsningen. Selskapet forventer derfor god vekst også innenfor disse produktene fremover.

Ny skattefavisert individuell pensjonssparing er et pensjonsprodukt som passer godt sammen med selskapets tjenstepensjonsprodukter, og vil for mange av medlemmene i tjenstepensjon være et godt supplement til det de får fra arbeidsgiver. SpareBank 1 Forsikring AS forventer at mange av selskapets bedriftskunder ønsker å informere sine ansatte om denne tilleggsmuligheten.

SpareBank 1 Forsikring AS anses å være godt posisjonert i forhold til det fremtidige pensjonsmarkedet. Selskapet har gode resultater fra rene risikoprodukter og det er fokus på lønnsomhet i selskapet. Gjennom den kapitalforvaltningsstrategien som er fulgt sikter selskapet mot å gi langsiktig stabil avkastning til kunder og eier.

Styret takker samtlige medarbeidere i selskapet og ansatte i bankene for god innsats i 2018.

Oslo, 8. mars 2019

Styret i SpareBank 1 Forsikring AS

Per Halvorsen
Styreleder

Helge Nordahl

Joachim Heegh-Krohn

Endre Jo Reite

Gerd Kristiansen

Ase Blomkvist

Geir Hjeltnes

Wenche Seljeseth
Konstituert Adm. direktør

Styret i Sparebank 1 Forsikring AS

Per Halvorsen
Styrets leder

Gerd Kristiansen

Joachim Høegh-Krohn

Helge Nordahl

Endre Jo Reite

Geir Hjelkerud

Åse Blomkvist

Wenche Seljeseth
Konstituert Adm. direktør

Styrende organer i SpareBank 1 Forsikring AS

STYRET

Per Halvorsen	Styrets Leder
Joachim Høegh-Krohn	Medlem
Helge Nordahl	Medlem
Endre Jo Reite	Medlem
Gerd Kristiansen	Medlem
Åse Blomkvist	Medlem/ansattrepresentant
Geir Hjelkerud	Medlem/ansattrepresentant
Roger Heimli	Varamedlem
Sigurd Aune	Varamedlem
Ole Kristian Læhren	Varamedlem/ansattrepresentant
Karolina Lindquist	Varamedlem/ansattrepresentant

Kontrollkomiteén og Representantskapet ble avviklet i 2016 som selskapsorgan som følge av ny finansforetakslov.

BÆREKRAFT I SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

Verden opplever store utfordringer relatert til bærekraft. Problematikk rundt menneskeskapte klimaendringer er godt kjent, og vi ser endringer i rammebetingelser for næringslivet som følge av dette. I større grad enn tidligere blir bærekraft generelt, og klima spesielt, trukket inn i strategiske diskusjoner i virksomheten. For finansaktører er det forretningsmessig risiko knyttet til klimaendringer, men det er også forretningsmuligheter forbundet med å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling. Å være en positiv bidragsyter til bærekraft forutsetter et langsiktig perspektiv og at det stilles krav utover lovgivningen som finansmarkedet er underlagt.

SpareBank 1 Forsikring opplever at våre interessenter har økte forventninger til hvordan virksomheten skal bidra til bærekraft. Det stilles også stadig høyere krav til rapportering og åpenhet rundt bærekraftig virksomhetsstyring.

Bærekraftsløft i Forsikring

SpareBank 1 Forsikring vil, som selskap i SpareBank 1 Gruppen, bygge videre på grunnfilosofien til sparebankene som en engasjert og ansvarlig samfunnsaktør. Høsten 2016 satte SpareBank 1 Forsikring i gang et bærekraftsprosjekt med det formål å løfte bærekraftsperspektivet i selskapet. Både samlet ledergruppe og øvrig organisasjon har vært involvert i arbeidet, og bærekraft er etablert som eget fagområde i virksomhetsstyring.

I 2018 ble grunnlaget for etablering av Fremtind Forsikring AS og SpareBank 1 Pensjon AS lagt. Videre satsing på bærekraft vil videreføres i selskapene.

Retning, mål og tiltak

En vesentlighetsanalyse var utgangspunkt for bærekraftsarbeidet og bidro til formuleringen av målbilde for bærekraft:

«Vi har et bankende hjerte for trygge og livskraftige lokalsamfunn»

Det er også etablert 7 hovedområder med mål.

Hovedområde	Mål
Ivareta personvern	Vi forvalter personopplysninger på en forståelig og sikker måte
Sikre grønn drift	Vi minimerer vårt miljøfotavtrykk
Dyrke mangfold på arbeidsplassen	Vi har bransjens mest mangfoldige arbeidsstyrke
Bærekraftige investeringer	Vår investeringsstrategi bidrar til FNs bærekraftsmål og møter kundens forventninger
Agere aktivt på klimaendringer	Vi gjør det enkelt og attraktivt for kunden å ta klimavennlige valg
Tilby kunden riktige produkter	Vi tilbyr produkter som kunden trenger og forstår
Forebygge skader på liv og eiendom	Våre kunder er Norges beste på forebygging

Prioriteringer for strategiperioden 2018 – 2020

De 7 hovedområdene favner bredt. For å fokusere arbeidet er det definert 10 prioriterte tiltak.

Innkjøp

- Videreutvikle bærekraft i investering
- Prioritere bærekraftige løsninger i rehabilitering/gjenoppbygging

Eget hus

- Innføre miljø som kriterium i intern-innkjøp og ansattegoder
- Synliggjøre kjønnsbalansen på ledernivå
- Rekruttere utenfor tradisjonell finans
- Innføre opplæringsprogram (e-læring) på bærekraft
- Være en tydelig stemme for å ivareta personvern

Hjelpe kunden

- Tilby grønne forsikringsløsninger som tiltrekker seg bevisste, lønnsomme kunder gjennom insentiver til å forebygge og leve bærekraftig
- Vurdere bærekraft som eget punkt i utvikling av produkter og tjenester – både som mulighet og risiko
- Bruke smartforsikringer til å styrke individualisert kundekommunikasjon om forebygging

SpareBank 1 Forsikring og FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål (Sustainable Development Goals – SDGs) definerer retning verden må ta og hva som ligger i et grønt skifte. SpareBank 1 Forsikring vil bidra til at FN-målene blir nådd. Gjennom interne operasjoner, innkjøp og egne produkter har selskapet effekt på mennesker, miljø og samfunn. Vi må redusere vårt eget miljøfotavtrykk, men vi kan også bidra positivt gjennom produktene våre og veiledning av kunden i bærekraftig retning.

SpareBank 1 Forsikring har identifisert 4 av FNs 17 bærekraftsmål hvor vi ser at vi kan bidra best. Tematisk dekker utvalget både miljø og samfunn, og bygger opp under vårt målbilde.

Mål 8

Anstendig arbeid og økonomisk vekst: *Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle*

Mål 11

Bærekraftige byer og samfunn: *Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige*

Mål 12

Ansvarlig forbruk og produksjon: *Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre*

Mål 13

Stoppe klimaendringer: *Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem*

Eksempler på aktiviteter i 2018**Integrering av besluttede bærekraftstiltak**

- Det viktigste bærekraftsarbeidet i 2018 var å fortsette den systematiske implementering av våre 10 prioriterte tiltak. Med et høyt ambisjonsnivå er det ingen enkel vei til målet; hele organisasjonen må med.

Arendalsuka

- I 2018 var SpareBank 1 for første gang til stede med egne arrangementer på Arendalsuka, og brukte anledningen til å diskutere klimaproblematikk. Fagdebatten hadde tittelen «Milliardskader av klima – tettere samarbeid lokalt må til!» I panelet satt Kommunalminister Monica Mæland, ordfører Jan Geir Solheim fra Lærdal, Idar Kreutzer, adm. direktør i Finans Norge og Nina J. Arstal, direktør for Forsikringsoppgjør i SpareBank 1 Forsikring. Tematisk fulgte debatten opp et etablert samarbeid mellom Finans Norge og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) om deling av skadedata.

Initiativer og samarbeid

SpareBank 1 Forsikring deltar i et internt fagnettverk sammen med bærekraftsansvarlige i bankene i SpareBank 1-Alliansen. Hensikten med dette nettverket er å støtte opp om et bærekraftsløft hos selskapene gjennom kompetansedeling og erfaringsutveksling.

SpareBank 1 Forsikring deltar i Norge 203040-koalisjonen hvor norske næringslivsaktører går sammen for å bidra til at Norge skal nå sine klimaforpliktelser.

SpareBank 1 Forsikring sponset Zero-konferansen i 2018, som vi også gjorde i 2017. Dette er en av Nord-Europas viktigste møteplasser for beslutningstakere fra politikk og næringsliv som er opptatt av klima, energi og grønn vekst.

Vi inngikk i 2018 også et faglig samarbeid med Zero hvor formålet er at Zero skal bidra til kunnskapsbygging og til sparring, blant annet i produktutvikling.

SpareBank 1 Forsikring deltok i prosessen for utarbeidelse av Finans Norges «Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen»

Menneskerettigheter og sosiale forhold

SpareBank 1 Forsikring har lagt forholdene til rette for en god balanse mellom arbeid og fritid, hvor arbeidsdagen skal bidra til personlig utvikling. Selskapet har også avtale om inkluderende arbeidsliv.

Menneskerettigheter anses å være dekket gjennom konsernets etiske regler som angir hovedprinsipper for hvordan ansatte og tillitsvalgte i konsernet skal opptre og hvilke holdninger som skal ligge til grunn for beslutninger i gitte situasjoner.

Ytre miljø

SpareBank 1 Forsikring har gjennom sin forretningsdrift en påvirkning på miljøet – både direkte og indirekte. Selskapet er forbruker av naturressurser (inkludert energi og vann), produserer avfall, og er ansvarlig for transport og reiser.

Sparebank 1 Forsikring søker å minimere den negative miljøeffekten av sin virksomhet, og jobber systematisk med miljøtiltak i hverdagen.

Målinger gir et godt utgangspunkt for målsetting og reduksjoner. SpareBank 1 Forsikring vil for ellefte år på rad utarbeide et klimaregnskap basert på det samlede energiforbruket knyttet til daglig drift av virksomheten.

Bekjempelse av korrupsjon

Konsernets etiske retningslinjer, som er en del av ansettelseskontrakten, beskriver hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Konsernet har også rutiner for varsling av kritikkverdige forhold og sikkerhetsbrudd.

Ansvarlig kapitalforvaltning

Bærekraft er godt integrert i SpareBank 1 Forsikrings forvaltnings- og investeringsvirksomhet, og vårt arbeid er basert på internasjonalt anerkjente prinsipper for ansvarlig forvaltning. Bærekraftvurderinger inngår, på linje med andre finansielle faktorer, i alle våre investeringsbeslutninger. Vi mener det er en nær sammenheng mellom langsiktig verdiskapning, ansvarlig drift og god eierstyring. Derfor har vi tro på at integrerte bærekraftvurderinger bidrar til at våre kunder får en god risikostøttet avkastning. Det finnes gode forretningsmuligheter for investorer og selskaper som forstår de endringene vi står midt i, og som gjennom fremtidsrettet kapitalbruk og endringsvilje kan bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling.

Som en ansvarlig investor ønsker vi også å bidra til kunnskapsdeling og utvikling av fagområdet. Vi er et aktivt medlem i Norsif (Norsk forum for ansvarlige og bærekraftige investeringer), som er en uavhengig forening for forvaltere, kapitaleiere, tjenestetilbydere og bransjeorganisasjoner med ansvar og interesse for temaet.

Aksjer

Som en langsiktig og fremtidsorientert investor ønsker vi å bidra til å påvirke selskapene i en mer bærekraftig retning gjennom taktisk posisjonering og aktiv eierskapsutøvelse.

Aktiv aksjeforvaltning: Bærekraft er selve utgangspunktet for vår aktive aksjeforvaltning og inngår i alle våre investeringsbeslutninger. Som en aktiv, profesjonell og fremtidsorientert investor er investeringer i bærekraftige forretningsmodeller en forutsetning for å trygge langsiktig avkastning for våre kunder. Med bærekraft som utgangspunkt analyserer vi og våre forvaltere nåsituasjon, trender og risikopremier for ulike markeder og sektorer. Bærekraft handler også om hvordan innovasjon, teknologi, kundeferdigheter og politikk utfordrer eksisterende markedsforhold og fremtidig lønnsomhet både positivt og negativt.

Et av hovedprinsippene for vår forvaltning er aktiv seleksjon fremfor eksklusjon. Vi er uavhengige og bruker lokale spesialister utenfor Norge. Disse investerer selektivt i sine markeder basert på fremtidsorientert analyse og risikobidrag. Bærekraft er helt sentralt i dette risikobildet. Forvalterne kjenner selskapene sine godt, og har mulighet til å påvirke på et høyt strategisk nivå dersom det oppdages uønsket aktivitet eller risiko i noen av selskapene vi investerer i. Alle våre forvaltere er tilsluttet FNs prinsipper for ansvarlig investering (UN PRI) og har investert betydelige ressurser i å forbedre rutiner og prosesser for å håndtere bærekraftsrisiko de siste årene. Gjennom vårt fondseierskap nyter våre porteføljer godt av at mer enn 60 personer jobber dedikert med forskjellige bærekraftsspørsmål hver eneste dag.

ESG («Environmental, Social and Governance») er en standard som viser til at miljømessige forhold, sosiale forhold og god praksis for selskapsstyring er hensyntatt. ESG er en velbrukt målestokk for mange av dagens bærekraftfond. Det samme er ekskluderingslistene som utarbeides av Etikkrådet. Problemet med begge disse standardene er at de er regelstyrt og ofte basert på tilbakeskuende data som gir lite rom for endring og vektlegging av etiske dilemmaer. Vi tror på frihet til å vekke positive og negative forhold mot hverandre før et eventuelt krav om utelukkelse utøves.

Vi benytter en integrert kjede av virkemidler og faktorer for vår dialog og kvalitetssikring av forvaltere. Vi dokumenterer dialogen med forvalterne, selv om ikke alt lar seg måle. I tillegg benytter vi kvantitative verktøy for kvalitetssikring, heriblant ESG data fra Sustainalytics, karbonavtrykk (CDP) og oversikt over treff på Etikkrådets eksklusjonsliste.

Passiv aksjeforvaltning: I våre passive porteføljer benytter vi indeksleverandører som utøver sitt eieransvar gjennom eksklusjonslister og regelstyrt stemmegivning ettersom disse ikke kjenner selskapene de investerer i. Også her ønsker vi å bruke forvaltere som har kompetanse og kunnskap om bærekraft og som utøver sitt eieransvar på en profesjonell og ansvarlig måte når det oppstår problemer i selskaper som vi er investert i.

Vi vurderer kontinuerlig forvaltere og vår porteføljesammensetting og avslutter samarbeidet dersom vi er misfornøyd med forvalterens forståelse av bærekraftsrisiko.

Renter

Obligasjonsinvesteringer vil ikke gi de samme rettighetene overfor et selskap som aksjer, og dermed ikke samme mulighet til å påvirke strategisk retning gjennom ansvarlig eierskapsutøvelse. Tiltak som kan fremme fornybar energi er et prioritert og viktig satsingsområde for SpareBank 1 Forsikring. Gjennom å yte langsiktige obligasjonslån til blant annet norske kraftselskaper, bidrar vi til å finansiere bærekraftige og fremtidsrettede energiløsninger. Graden av ansvarlighet eller bærekraft i et selskap kan påvirke kredittkvaliteten og evnen til å betale tilbake renter og hovedstol. I mange tilfeller kan det derfor være sammenfallende interesser mellom hensyn til avkastning og bærekraft. Samtidig som vi ønsker eksponering i bærekraftige sektorer, kan det også være hensiktsmessig med en forsiktighet i næringer som ikke er bærekraftige, og som dermed har en mer uforutsigbar forretningsmodell.

Eiendom

Gjennom egen forvaltning av eiendomsporteføljen, investerer SpareBank1 Forsikring AS i bærekraftige løsninger. I Eiendomsforvaltningen jobber vi sammen med leverandører og kunder for å redusere de negative miljøeffektene av porteføljen gjennom hele byggets levetid. Alle bygg og installasjoner i investeringsporteføljen utvikles med fokus på bærekraft. Vi samarbeider med leverandører og kunder for å oppnå energibesparelse, arealeffektivitet, gjenbruk og god avfallshåndtering. Våre eiendommer har siden 2017 vært sertifisert etter ISO 14 001-standarden. Sertifiseringen bidrar til systematisk arbeid med bærekraft, og rapportering på oppnådde resultater. Vi har samarbeidet med Enova siden 2015 for å kartlegge, utbedre og øke energieffektiviteten i eiendommene våre.

Årsregnskap og noter for 2018

SpareBank 1 Forsikring AS

RESULTATREGNSKAP

NOK 1000			31.12.2018	31.12.2017
1.1	Forfalte premier, brutto	10	7 016 426	6 236 781
1.2	Avgitte gjenforsikringspremier		-204 350	-211 110
1.3	Overføring av premiereserve og pensjonskapital mv. fra andre forsikringsforetak	11	2 184 511	1 615 961
1	SUM PREMIEINNEKTER FOR EGEN REGNING		8 996 587	7 641 632
2.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	22	442 914	606 778
2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	436 496	518 914
2.4	Verdiendringer på investeringer	13	-746 550	394 575
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	382 574	151 599
	SUM NETTO INNEKTER FRA INVESTERINGER I			
2	KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		515 434	1 671 866
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	2 079	326 843
3.4	Verdiendringer på investeringer	13	-1 969 723	1 489 488
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	198 133	661 640
	SUM NETTO INNEKTER FRA INVESTERINGER I			
3	INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN		-1 769 511	2 477 971
4	ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE INNEKTER		201 292	169 243
5.1.1	Utbetalte erstatninger, brutto		-2 456 333	-2 268 306
5.1.2	Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		154 275	132 746
5.1	Utbetalte erstatninger		-2 302 058	-2 135 560
5.2	Overf. av premiereserve og pensjonskapital mv. til andre forsikringsforetak	11	-753 816	-731 919
5	SUM ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING	12	-3 055 874	-2 867 479
6.1.1	Endring i premiereserve mv., brutto		-921 194	-786 526
6.1.2	Endring i gjenforsikringsandel av premiereserve mv.		21 943	28 156
6.1	Endring i premiereserve mv.		-899 251	-758 370
6.2	Endring i tilleggsavsetninger		-144 545	-219 004
6.3	Endring i kursreguleringsfond		742 167	-394 575
6.4	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		-3 350	-2 509
6.6	Overføring av tilleggsavsetninger fra andre forsikringsforetak	11	3 758	
	RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE -			
6	KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE		-301 221	-1 374 458
7.1	Endring i pensjonskapital mv.		-2 725 164	-5 740 003
7.3	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		20 880	-35 292
	RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE -			
7	SÆRSKILT INVESTERINGSPORTEFØLJE		-2 704 284	-5 775 295
8.1	Overskudd på avkastningsresultatet		-156 489	-268 680
8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-38 069	-20 530
	SUM MIDLER TILORDNET FORSIKRINGSKONTRAKTENE -			
8	KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE		-194 558	-289 210

9.1	Forvaltningskostnader		-122 693	-106 201
9.2	Salgskostnader	28	-541 493	-542 297
9.4	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring)		-493 207	-464 257
9.5	- Gjenforsikringsprovisjoner og gevinstandeler		23 193	42 134
9	SUM FORSIKRINGSRELATERTE DRIFTSKOSTNADER		-1 134 200	-1 070 621
10	ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE KOSTNADER		-7 837	-11 018
11	RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	6	545 828	572 631
12.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	22	125 522	156 937
12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	90 966	109 703
12.4	Verdiendringer på investeringer	13	-32 809	-17 196
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	-15 223	60 172
	SUM NETTO INNTEKTER FRA INVESTERINGER I			
12	SELSKAPSPORTEFØLJEN		168 456	309 616
13	ANDRE INNTEKTER		2 674	1 630
14.1	Forvaltningskostnader		-5 319	-4 286
14.2	Andre kostnader		-66 973	-54 031
	FORVALTNINGSKOSTNADER OG ANDRE KOSTNADER KNYTTET TIL			
14	SELSKAPSPORTEFØLJEN		-72 292	-58 317
15	RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP		98 838	252 929
16	RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		644 666	825 560
17	SKATTEKOSTNADER	25	42 748	-161 693
18	RESULTAT FOR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		687 414	663 867
19.1.2	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			9 932
19.1.5	Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-2 483
19.2.1	Gvinster og tap på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		-39	49
19	ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		-39	7 498
20	TOTALRESULTAT		687 375	671 365

BALANSE- EIENDELER

NOK 1 000	Noter	31.12.18	31.12.17	
1.2	Andre immaterielle eiendeler	23	95 197	137 035
1	SUM IMMATERIELLE EIENDELER		95 197	137 035
2.1.1	Investerings eiendommer	22		1 605
2.1	Bygninger og andre faste eiendommer			1 605
2.2.1	Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	22	1 932 470	1 068 648
2.2.2	Fordringer på datterforetak (eiendomsselskap)		239 409	70 133
2.2	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		2 171 879	1 138 781
2.3.1	Investeringer som holdes til forfall	14,17	129 476	141 255
2.3.2	Utlån og fordringer	14,17	1 113 305	1 004 575
2.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		1 242 781	1 145 830
2.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,19	489	527
2.4.2	Rentebærende verdipapirer	14,15,16	2 040 906	3 332 406
2.4.4	Finansielle derivater	14,15,16		9 293
2.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	631 881	503 478
2.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		2 673 276	3 845 704
2	SUM INVESTERINGER		6 087 936	6 131 920
3.1	Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		81 087	74 443
3.3	Andre fordringer	27	71 035	52 081
3	SUM FORDRINGER		152 122	126 524
4.1	Anlegg og utstyr	23	58 632	65 128
4.2	Kasse, bank		310 761	308 763
4.4	Andre eiendeler betegnet etter sin art		15 092	7 309
4	SUM ANDRE EIENDELER		384 485	381 200
5.3	Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		24 982	21 202
	SUM FORSKUDDSBETALTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER		24 982	21 202
5	SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		6 744 722	6 797 881
6.1.1	Investerings eiendommer	22		981
6.1	Bygninger og andre faste eiendommer			981
6.2.1	Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	22	3 638 213	4 051 509
6.2	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		3 638 213	4 051 509
6.3.1	Investeringer som holdes til forfall	14,17	1 108 709	1 429 494
6.3.2	Utlån og fordringer	14,17	7 471 936	6 830 153
6.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		8 580 645	8 259 647
6.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,16	2 540 929	3 133 311
6.4.2	Rentebærende verdipapirer	14,15,16	7 940 976	6 975 733
6.4.4	Finansielle derivater	14,15,18	2 897	28 559
6.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	395 314	(10 448)
6.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		10 880 116	10 127 155
6	SUM INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		23 098 974	22 439 292
	GJENFORSIKRINGSANDEL AV FORSIKRINGSFORPLIKTELSE			
7	i KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		451 723	443 400
8.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,16	16 651 471	14 740 538
8.4.2	Rentebærende verdipapirer	14,15,16	11 365 791	10 101 294
8.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	248 594	158 547
8.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		28 265 856	25 000 379
8	SUM INVESTERINGER I INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN		28 265 856	25 000 379
	SUM EIENDELER		58 561 275	54 680 952

BALANSE- EGENKAPITAL OG GJELD

NOK 1000			31.12.2018	31.12.2017
10.1	Selskapskapital		348 400	348 400
10.2	Overkurs		481 500	481 500
10.4	Annen innskutt egenkapital		1 872 841	1 866 133
10	SUM INNSKUTT EGENKAPITAL	32	2 702 741	2 696 033
11.1.3	Risikoutjevningfond		79 011	41 637
11.1	Sum Fond		79 011	41 637
11.2	Annen opptjent egenkapital		1 481 783	836 936
11	SUM OPPTJENT EGENKAPITAL	32	1 560 794	878 573
12.3	Annen ansvarlig lånekapital		1 000 000	1 000 000
12	SUM ANSVARLIG LÅNEKAPITAL	14,31	1 000 000	1 000 000
13.1	Premiereserve		20 470 989	19 345 956
13.2	Tilleggsavsetninger		983 896	842 388
13.3	Kursreguleringsfond		1 544 798	2 286 965
13.4	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		205 605	388 578
	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSE			
13	KONTRAKTFASTSATTE FORPLIKTELSE	7,9	23 205 288	22 863 887
14.1	Pensjonskapital mv. Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.		27 153 928	24 477 422
	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSE			
14	SÆRSKILT INVESTERINGSFORTEFØLJE	8	27 670 397	24 894 457
15.1	Pensjonsforpliktelser og lignende			13 389
15.2.1	Forpliktelser ved periodeskatt		98 092	
15.2.2	Forpliktelser ved utsatt skatt		697 982	836 951
15.2	Forpliktelser ved skatt	25	796 074	836 951
15	SUM AVSETNINGER FOR FORPLIKTELSE		796 074	850 340
16	PREMIEDEPOT FRA GJENFORSIKRINGSFORETAK		286 411	260 770
17.1	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	14	254 873	198 914
17.2	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	14	2 479	25 806
17.4	Finansielle derivater	14,15,18	535 391	105 922
17.5	Andre forpliktelser	26	361 896	766 550
17	SUM FORPLIKTELSE		1 154 639	1 097 192
18.2	Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		184 931	139 700
	SUM PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE,			
18	IKKE OPPTJENTE INNTEKTER		184 931	139 700
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		58 561 275	54 680 952

Oslo, 8. mars 2019

Styret i SpareBank 1 Forsikring AS

Per Hålvorsen
Styreleder

Endre Jo Reite

Helge Nordahl

Gerd Kristiansen

Geir Hjeltnes

Joachim Hæegh-Krohn

Ase Blomkvist

Wenche Seljeseth
Konstituert Adm. direktør

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

NOK 1 000	2018	2017
KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Resultat av ordinær virksomhet før skattekostnad	644 666	825 646
Andel av resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet regnskapsført etter egenkapitalmetoden	-216 861	-207 405
Avskrivninger og nedskrivninger	74 121	69 308
Verdiregulering investeringseiendommer	-351 248	-555 905
Verdiendring av verdipapirer til virkelig verdi	5 823	-1 814 885
Netto renteinntekter/rentekostnader	-394 022	-567 247
Betalte rentekostnader	-45 245	-44 553
Mottatte renteinntekter	439 267	610 358
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger		-38 317
Økning fordring på reassurandør	-8 323	-28 157
Endring i forsikringstekniske avsetninger	3 117 341	7 348 946
Endring i andre tidsavgrensningsposter	660 654	-53 750
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	3 926 173	5 544 038
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Netto økning verdipapirer til virkelig verdi	-2 846 049	-3 950 724
Tilgang av verdipapirer som holdes til forfall	-806 287	-1 459 139
Vederlag av avhending av verdipapirer som holdes til forfall	382 514	400 000
Vederlag av avhending av verdipapirer tilgjengelig for salg		800
Tilgang immaterielle eiendeler	-11 909	-28 707
Tilgang anlegg og utstyr	-12 342	-16 518
Tilgang investeringseiendommer	1 049	-
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-3 293 023	-5 054 288
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Utbetaling av utbytte / konsernbidrag	-631 152	-443 620
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-631 152	-443 620
Netto kontantstrøm for perioden	1 998	46 130
Kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	308 763	262 633
Kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	310 761	308 763

ENDRING I EGENKAPITAL

NOK 1 000	Innskutt egenkapital	Overkurs	Annen innskutt egenkapital	Risiko-utjevning-fond	Annen opptjent egenkapital	Total egenkapital
Egenkapital pr. 31.12.2017	348 400	481 500	1 866 132	41 637	836 937	3 574 606
Resultat før andre resultatkomponenter					687 412	687 412
Verdiendring eiendeler tilgjengelig for salg					-39	-39
Totalresultat					687 373	687 373
Poster ført direkte mot EK:						
Avsatt til risikoutjevning-fond				37 374	-37 374	
Sum inntekter og kostnader for perioden				37 374	-37 374	
Egenkapitaltransaksjoner med eier:						
Avgitt konsernbidrag			6 708		-5 155	1 553
Egenkapital pr. 31.12.2018	348 400	481 500	1 872 840	79 011	1 481 781	4 263 532

NOTER TIL REGNSKAPET

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

GENERELT

Selskapet er underlagt "Lov om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven)" av 10. juni 2005. Regnskapet er utarbeidet i samsvar med forskrift om årsregnskap for livsforsikringselskaper. Etter årsregnskapsforskriften skal regnskapene, med enkelte unntak, avlegges etter EU-godkjente IFRSer.

Adgangen etter årsregnskapsforskriften § 3-11 om å fravike enkelte bestemmelser i de internasjonale standardene etter forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (forenklingsforskriften) § 3-1 og § 3-2 nr. 1 og nr. 9, er benyttet.

De fleste bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven trådte i kraft den 1. januar 2008. Vesentlige endringer i loven var at prising skal skje i forkant og at det ble nye krav til oppsplitting av prisen på de ulike elementer i tariffen. Rentegaranti skal prises særskilt. Den nye loven resulterte i flere overskuddsregimer enn tidligere. Kollektiv pensjon og nye individuelle produkter følger ny overskuddsmodell, mens fripoliser følger modifisert overskuddsmodell. Individuelle sparekontrakter inngått før 2008 kan følge gammel overskuddsdeling. Ettårige risikoprodukter er uten rett til overskudd, men kundene får/belastes avkastningen i produkter med investeringsvalg.

Regnskapet er utarbeidet på grunnlag av historisk kost, med unntak av følgende:

- finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi
- derivater måles til virkelig verdi
- aksjer i datterforetak (eiendomsselskap) måles til virkelig verdi. Eiendommene behandles som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi

INNDELING AV FORVALTNINGSKAPITALEN

Selskapets forvaltningskapital er delt inn i selskapsporteføljen, kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen.

- Kollektivporteføljen:

Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelser.

Selskapet har etablert fem kollektivporteføljer. Finansielle eiendeler knyttet til bestanden av individuelle forsikringer solgt før 1. januar 2008 forvaltes i en adskilt portefølje. Fripoliser med høye krav til årlig avkastning forvaltes også i en egen adskilt portefølje, mens de øvrige fripolisene forvaltes i en adskilt portefølje sammen med kundemidlene tilhørende ytelsespensjon. I den ordinære kollektivporteføljen forvaltes midlene til øvrige produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser. I løpet av 2018 ble midlene knyttet til personrisikoproduktene som planlegges utfisjonert, skilt ut i fra den ordinære porteføljen og lagt i en egen portefølje.

- Investeringsvalgporteføljen:

Investeringsvalgporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje.

- Selskapsporteføljen:

Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene. I henhold til oppstillingsplanen i årsregnskapsforskriften er fordringer i forbindelse med direkte forsikringer innplassert i selskapsporteføljen til tross for at de inngår i midler til dekning av forsikringsforpliktelser.

VERDIPAPIRER OG DERIVATER

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når selskapet blir part i eiendelens kontraktmessige betingelser. Alminnelig kjøp og salg av finansielle eiendeler er regnskapsført på transaksjonsdagen. Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når selskapet overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemulighet knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Selskapet klassifiserer verdipapirer i en av følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- eiendeler tilgjengelig for salg
- utlån og fordringer
- investeringer som holdes til forfall

Klassifiseringen avhenger av hensikten med eiendelen. Finansielle eiendeler blir klassifisert ved anskaffelsen.

Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi, og transaksjonskostnader resultatføres. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet balanseføres første gang til virkelig verdi, med tillegg av transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet vurderes til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Eiendeler klassifisert som utlån og fordringer og investeringer som holdes til forfall regnskapsføres til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metode.

Virkelig verdi av børsnoteerte investeringer er basert på gjeldende kjøpskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børsnoteert) bruker selskapet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår, henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like, og bruk av diskontert kontantstrømsanalyse og opsjonsmodeller. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskaps-spesifikk informasjon.

- Verdipapirer og derivater til virkelig verdi over resultatet:

Denne kategorien består av finansielle eiendeler ledelsen har øremerket (fair value option). Alle finansielle eiendeler kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- o klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendelser og forpliktelser
- o de finansielle eiendelsen inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

I tråd med styrets investeringsstrategi har man etablert en investeringsportefølje som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning. Porteføljen styres løpende og verdsettes til virkelig verdi. Status på virkelig verdi rapporteres jevnlig til ledelsen og styret.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som "finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet", inkludert utbytte, medtas i resultatregnskapet under "Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen eller selskapsporteføljen" i den perioden de oppstår.

- Verdipapirer tilgjengelig for salg

Verdipapirer tilgjengelig for salg er ikke-derivative finansielle eiendeler selskapet velger å plassere i denne kategorien eller som ikke er klassifisert i noen annen kategori. Verdipapirer som er klassifisert i denne kategorien, måles til virkelig verdi. Verdiendringer føres over andre resultatkomponenter. Selskapet har en helt ubetydelig post klassifisert i denne kategorien.

- Utlån og fordringer

Verdipapirer klassifisert som utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som selskapet har klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Utlån og fordringer regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rente-metode.

- Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler notert i et aktivt marked, med betalinger som er faste eller lar seg fastsette og faste forfall som selskapet har intensjon om å holde til forfall. Disse obligasjonene måles til amortisert kost etter effektiv rente-metode.

- Derivater

Finansielle derivater inngår som en integrert del av forvaltningen av aksje- og obligasjonsporteføljen for å oppnå den ønskede avkastnings- og risikoprofil. Sikringsbokføring gjennomføres ikke, selv om man foretar økonomisk sikring.

Derivatene består av valuta- og renteinstrumenter. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet på dato hvor kjøp av derivatet er inngått.

- Virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløpet den enkelte eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilke grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelse av instrumentene.

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendels virkelige verdi. Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata. Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

- Amortisert kost

Amortisert kost er definert som det beløp eiendelen ble målt til ved førstegangsinregning minus betalinger mellom partene pluss effektive renter minus eventuell nedskrivning. Effektiv rente er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontantstrømmer over eiendelens forventede levetid.

-Verdifall på finansielle eiendeler målt til amortisert kost

For finansielle eiendeler målt til amortisert kost vurderes det hver balansedag om det finnes objektive bevis på verdifall. Slike objektive bevis kan være informasjon om betalingsvansker hos utsteder som indikerer en reduksjon i framtidige kontantstrømmer. Det blir først vurdert om det foreligger objektive indikasjoner for vesentlige eiendeler enkeltvis. Dersom det ikke blir innregnet verdifall for eiendelen blir den vurdert på nytt i en gruppe av eiendeler som har tilsvarende kredittrisiko. Dersom det foreligger objektive bevis for at et verdifall har inntrådt, beregnes tapet til forskjellen mellom bokført verdi og nåverdien av forventede framtidige kontantstrømmer. Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet.

Det er per 31.12.2017 ikke funnet objektive bevis på verdifall for eiendeler som ikke måles til virkelig verdi.

VALUTA

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner etter valutakurs på balansedagen. Relaterte gevinster og tap ved omregning er innregnet i resultatet.

Hoveddelen av eiendeler i utenlandsk valuta er sikret med valutaterminforretninger. Ved realisasjon av valutaterminforretningene resultatføres gevinst og tap.

INVESTERING I EIENDOMSSELSKAPER

SpareBank 1 Forsikring AS har eiendomsplasseringer gjennom investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper. Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper er regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Regnskapene til disse selskapene er omarbeidet i samsvar med de prinsipper som selskapsregnskapet til SpareBank 1 Forsikring AS er utarbeidet etter.

Eiendommene i datterselskapene og de tilknyttede selskapene vurderes til virkelig verdi. Etter IFRS er virkelig verdi det beløp en eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold. Selskapet benytter en intern verdsettelsesmodell for å beregne virkelig verdi av eiendommene. I modellen estimeres en 30-års kontantstrøm på basis av forventede framtidige kostnader og inntekter for hver enkelt eiendom. Etter utløpet av det 30. året i kontantstrømmen er det beregnet en sluttverdi. Kontantstrømmen inklusive sluttverdien inflateres med forventet prisvekst og diskonteres med et avkastningskrav som består av risikofri rente og et risikopåslag. Risikopåslaget er satt individuelt for hver eiendom. Beregningen av virkelig verdi oppdateres ved hver regnskapsavslutning. Leieinntekter, driftskostnader og effekten av verdiendringer knyttet til eiendommene vises i note.

Parallelt med intern verdivurdering blir det for kontrollformål utført ekstern verdivurdering for utvalgte eiendommer i porteføljen. Utvalget er trukket tilfeldig av forhåndsdefinert antall eiendommer. Utvalget for ekstern vurdering rulleres over en periode på 3 år.

I forbindelse med verdivurderingen er effekten av latent skatt beregnet utenom verdivurderingsmodellen. Latent skatt oppstår som følge av aksjeeie og ikke direkte eie. Den latente skatten i selskapene medfører ofte en rabatt i forhold til eiendomsverdien ved omsetning av slike selskap. Latent skatt er beregnet med 7 % av differansen mellom virkelig verdi og skattemessig verdi, redusert med bokført utsatt skatt i selskapsregnskapene for eiendommene. Dette er i henhold til normal bransjepraksis. Nettoeffekten er behandlet som nedskrivning av verdien av aksjene i eiendomsselskapene.

IMMATERIELLE EIENDELER

Standard IKT-programvare som oppfyller kriteriene for balanseføring føres til anskaffelseskost (inkludert utgifter til å få programmene operative), og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

Utgifter til vedlikehold av programvare kostnadsføres etter hvert som de påløper. Utgifter direkte forbundet med utvikling av identifiserbar og unik programvare som eies av selskapet, blir balanseført som en immateriell eiendel når følgende kriterier er oppfylt:

- det er teknisk mulig å ferdigstille programvaren slik at den vil være tilgjengelig for bruk
- ledelsen har til hensikt å ferdigstille programvaren og bruke eller selge den
- det er mulig å bruke eller selge programvaren
- det kan påvises hvordan programvaren vil generere sannsynlige fremtidige økonomiske fordeler
- tilstrekkelige tekniske, finansielle eller andre ressurser er tilgjengelig for å ferdigstille og ta i bruk eller selge programvaren
- utgiftene kan måles pålitelig

Direkte utgifter omfatter personalkostnader for programutviklingspersonell og en andel av direkte tilhørende faste kostnader. Andre utviklingsutgifter som ikke oppfyller disse kriteriene blir kostnadsført etter hvert som de påløper. Utviklingsutgifter som er kostnadsført kan ikke balanseføres som en eiendel i senere perioder. Balanseført egenutviklet programvare avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid fra tidspunktet programvaren er tilgjengelig for bruk.

Immaterielle eiendeler vurderes årlig for å sikre at avskrivningsperioden som brukes er i samsvar med utnyttbar levetid. Ved verdifall foretas nedskrivninger.

FORDRINGER PÅ FORETAK I SAMME KONSERN

Fordringer på foretak i samme konsern er ført opp til pålydende. SpareBank 1 Forsikring AS har ingen fordringer på eller gjeld til SpareBank 1 Gruppen AS eller datterselskaper utover det som følger av løpende forretningsmessige transaksjoner.

KOSTNADSFORDELING MELLOM SØSTERSELSKAP

Etter at eier i 2012 besluttet å integrere datterselskapene SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS, har SpareBank 1 Skadeforsikring AS utkontraktert store deler av sin virksomhet til SpareBank 1 Forsikring AS. SpareBank 1 Skadeforsikring AS kjøper tjenester fra SpareBank 1 Forsikring AS. Kostnadene til SpareBank 1 Forsikring AS ved utførelsen av leveransene fordeles til SpareBank 1 Skadeforsikring AS etter fordelingsnøkler. Fordelingsnøkler gjennomgås årlig.

PENSJONSORDNINGER

Selskapet har både hybridpensjon og innskuddsplaner for ansatte med lønn over 12G. Selskapets kollektive pensjonsordninger er plassert i SpareBank 1 Forsikring AS.

For hybridpensjon betaler selskapet en fast prosent av de ansattes lønn til pensjon. Pensjonssparingen er lik for alle ansatte, men det betales inn et kvinnetillegg da kvinner lever lenger. Pensjonskapitalen kan reguleres hvert år i forhold til lønnsveksten. De ansatte kan selv bestemme sin investeringsprofil. Hybridpensjon utbetales livsvarig. Innbetalingene kostnadsføres som lønnskostnad i takt med at de forfaller.

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor selskapet betaler faste bidrag til forsikringselskapet. Selskapet har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere tilskudd. Innskuddene kostnadsføres som lønnskostnad i takt med at de forfaller.

Arbeidstakerne kan ta ut AFP i henhold til Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven). AFP-ordningen utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Bedriften betaler en samlet premie med utgangspunkt i årslønn til arbeidstakeren. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1 G og 7,1 G. AFP-ordningen regnskapsføres som en innskuddsordning.

SLUTTVEDERLAG

Sluttvederlag blir betalt når ansettelsesforhold avsluttes av selskapet før det normale tidspunktet for pensjonering eller når en ansatt frivillig aksepterer å slutte mot et slikt vederlag. Selskapet regnskapsfører sluttvederlag når det beviselig er forpliktet til enten å avslutte arbeidsforholdet til dagens arbeidstakere i henhold til en formell, detaljert plan som selskapet ikke kan trekke tilbake, eller til å gi sluttvederlag som følge av et tilbud som er gitt for å oppfordre til frivillig avgang.

SKATT

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Beregnet skattekostnad knyttet til andre resultatkomponenter blir ført under andre resultatkomponenter.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser, når det er sannsynlig at det vil foreligge fremtidig skattbar inntekt, og at midlertidige forskjeller kan trekkes fra i denne inntekten. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten gjøres opp.

Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater fra selskapets egen virksomhet som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Ved vurdering av sannsynlighet vil historisk inntjening og forventede fremtidige marginer bli lagt til grunn.

Skattelovens regler for beskatning av livsforsikrings- og pensjonsforetak ble betydelig endret i 2018. Resultatet av teknisk regnskap uten justeringer skal nå være grunnlaget for beskatning av forsikringsvirksomheten. Tidligere urealiserte verdiendringer inngikk i skattegrunnlaget for 2018 etter overgangsregelen. Det ble gitt overgangsordninger som innebar utsatt betaling av påløpt skatt gjennom avsetning til gevinst- og tapskonto i henhold til skatteregelverket.

Aksjerelaterte inntekter fra eiendeler som forvaltes i selskapets kollektiv- og investeringsvalgporteføljer er ikke omfattet av fritaksmetoden. Det er innført et sjablongfradrag som skal tilsvare disse inntektenes forholdsmessige andel av overskuddet som tilordnes selskapet, slik at unntaket fra fritaksmetoden ikke får effekt for denne delen av de aksjerelaterte inntektene.

Det er ikke beregnet utsatt skatt knyttet til verdiendring av eiendommer eid i egne selskaper for den delen som er knyttet til selskapsporteføljen. Realisasjon av eiendommene vil i praksis være salg av aksjer. Eventuelle gevinster eller tap ved realisasjon av aksjer tilhørende selskapsporteføljen vil ikke være skattepliktig som følge av fritaksmetoden, og det er selskapets oppfatning at regnskapet gir best informasjonsverdi når utsatt skatt ikke oppføres på slike verdiendringer.

EGENKAPITAL

Egenkapital består av innskutt egenkapital som aksjekapital og overkurs, og opptjent egenkapital inkludert risikoutjevningfond.

Risikoutjevningfond

Risikoutjevningfondet kan bare benyttes til å dekke det årlige kravet til økning i premiereserven for enkelte kontrakter når behovet for økningen skyldes risiko knyttet til person. Risikoutjevningfondet skal ikke fordeles på de enkelte kontrakter og klassifiseres som opptjent egenkapital.

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlig lånekapital blir oppført til nominelle verdier. SpareBank 1 Forsikring AS har ved utløpet av 2017 ett ansvarlig lån på 1 milliard kroner.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

Selskapets produkter er alle klassifisert som forsikringskontrakter. Forsikringskontrakter skal vurderes etter IFRS 4. Standarden inneholder ikke spesifikke vurderingsregler utover enkelte mindre forhold. Det tillates anvendelse av regnskapsprinsipper som den enkelte regnskapspliktige har anvendt i tidligere årsregnskap under forutsetning av at de norske reglene om

forsikringsmessige avsetningene er tilstrekkelige. For å dokumentere dette må selskapet gjennomføre en tilstrekkelighetstest. SpareBank 1 Forsikring AS gjennomfører årlig en slik test. Dette tilsier at tidligere anvendte prinsipper knyttet til forsikringsmessige avsetninger for livsforsikring kan anvendes.

De forsikringsmessige forpliktelsene innenfor livsforsikring omfatter premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, premiefond, innskuddsfond, reguleringsfond, reguleringsfond for uførepensjon, pensjonsreguleringsfond og pensjonistenes overskuddsfond

Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i Finans Norge, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.

Reserveavsetningene og premiene er fastsatt ut ifra prinsippet om at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut ifra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.

Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Dette innebærer at beregningene er utført med de samme forutsetninger som ligger til grunn for beregning av premien for den enkelte forsikringsavtale. Det er foretatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer. Avsetningene gjøres ved hjelp av ulike modeller.

- For gruppeliv (personalgruppeliv, foreningsgruppeliv og grunnforsikringen) avsettes det delvis basert på risikopremie og delvis basert på erstatningshistorikk.
- For kollektiv pensjonsforsikring avsettes med utgangspunkt i ett års risikopremie.
- For individualbransjene avsettes delvis basert på risikopremie og delvis basert på erstatningshistorikk.

IBNR/RBNS er ikke beregnet med diskonteringsrente.

- Premiereserve:

Premiereserven er selskapets avsetning til å møte fremtidige forsikringsmessige forpliktelser. Reserven er beregnet som kontantverdien av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige premier. Rentesatsen som er benyttet ved beregningen er således gjeldende grunnlagsrente for kontrakten.

Den avsatte premiereserven inkluderer administrasjonsreserve.

Finanstilsynet har fastsatt at nytt dødelighetsgrunnlag for kollektiv pensjonsforsikring, K2013, som ble gjeldende fra 2014. For kollektiv ytelsespensjon og fripoliser er kontraktene fullt oppreservert til dette grunnlaget.

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som er meldt, men ikke ferdig oppgjort, og skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp (RBNS og IBNR). Avsetningene dekker også forventede indirekte skadebehandlingskostnader i henhold til forsikringsvirksomhetslovens bestemmelser om forsikringstekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomhet. Erstatningsavsetningen inngår i selskapets premiereserve.

- Pensjonskapital:

Pensjonskapitalen til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje motsvarer verdien av investeringsporteføljen som er tilordnet kontrakten. Selskapet har ikke investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning ovenfor kundene.

- Tilleggsavsetninger:

For å sikre soliditeten i livsforsikringselskapene kan det foretas tilleggsavsetninger inntil 12 prosent av premiereserven knyttet til den enkelte forsikringskontrakt. Tilleggsavsetningene er betinget kundetildelt overskudd som kan benyttes til å dekke den

årlige rentegarantien, dersom avkastningen fra de finansielle eiendelene ikke er tilstrekkelig. Det kan ikke trekkes mer enn ett års rentegaranti det enkelte år.

- Kursreguleringsfond:

Avsetningen tilsvarer netto urealiserte merverdier på finansielle eiendeler, med unntak av investering i eiendom, vurdert til virkelig verdi og som inngår i kollektivporteføljen. Netto urealiserte merverdier fastsettes ved en samlet vurdering av porteføljen. Kursreguleringsfondet kan ikke være negativt.

- Premiefond:

Premiefondet utgjør innbetalinger fra forsikringstakerne i forbindelse med tradisjonell pensjonsforsikring. Innbetalingene føres ikke i resultatregnskapet, men direkte i balansen.

- Innskuddsfond:

Innskuddsfondet utgjør innbetalinger fra forsikringstakerne i forbindelse med pensjonsforsikring hvor forpliktelsene er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Innbetalingene føres ikke i resultatregnskapet, men direkte i balansen.

- Reguleringsfond:

Fondet er knyttet til alderspensjonsordninger etter Lov om tjenestepensjon som har garantert regulering av pensjonsbeholdningen i opptjeningsperioden. Fondet består av overskudd på pensjonsbeholdningene i opptjeningsperioden ut over garantert årlig reguleringsnivå, samt avkastning på fondet som sådan. Midlene i fondet skal brukes til å dekke oppregulering i opptjeningsperioden i år hvor årets avkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke avtalt årlig regulering iht. Lov om tjenestepensjon.

- Pensjonsreguleringsfond:

Fondet er knyttet til alderspensjonsordninger etter Lov om tjenestepensjon som har garantert regulering av pensjoner under utbetaling. Fondet består av overskudd på pensjonsbeholdningene i utbetalingsperioden ut over garantert årlig reguleringsnivå, samt avkastning på fondet som sådan. Midlene i fondet skal brukes til å dekke oppregulering av pensjoner under utbetaling i år hvor årets avkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke avtalt årlig regulering iht. Lov om tjenestepensjon.

- Reguleringsfond for uførepensjon:

Fondet består av overskudd på premiereserve knyttet til uførepensjoner under utbetaling ut over det som iht. Lov om tjenestepensjon trengs til årlig oppregulering av uførepensjon under utbetaling. Midlene i fondet skal brukes til å dekke oppregulering iht. Lov om tjenestepensjon i år hvor årets avkastning ikke er tilstrekkelig.

- Pensjonistenes overskuddsfond:

Fondet består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

AVSETNINGSREGLER OG OVERSKUDDSDDELING

Produktgruppe	Forsikringsfond ekskl. erstatningsavsetning og avsetning for løpende uføre	Avsetning for løpende uføre	Overskuddstildeling
Ind. rente og pensjon	Avsetning etter premietariff	Produkter med overskuddsdeling: Årlig beløp ganger utbetalingsperiode eller ganger livrente Uten overskuddsrett: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Til kjøp av tilleggsdekninger, unntatt kontoprodukt: Tilføres konto
Ind. kapital	Avsetning etter premietariff	Årlig beløp ganger utbetalingsperiode	Akkumuleres på kontraktsnivå eller kjøp av tilleggsdekninger. Kontoprodukt: Tilføres konto
Kollektiv pensjon	Avsetning etter premietariff	Ytelsepensjon: I de første 4 årene: 10 ganger utbetalt ytelse maksimert til livrenten ganger utbetalt ytelse. Fripoliser og Risikopensjon: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Tilføres bedriftens premiefond, reguleringsfond for uførepensjon og pensjonistenes overskuddsfond (for fripoliser oppskrives ytelsen)
Ulykke			Uten rett til overskudd
Gruppeliv			Uten rett til overskudd, unntatt gruppeliv med overskuddsfond
Unit Link			Avkastning tilfaller/belastes kunde
Innskuddspensjon og hybridpensjon med investeringsvalg		: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Avkastning tilfaller/belastes kunde
Innskuddspensjon og hybridpensjon med garanti		: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Avkastning tilfaller kunde

PREMIEINNTEKTER

Premieinntekter for egen regning omfatter forfalte bruttopremier fratrukket premie for avgitt gjenforsikring og overførte premiereserver fra andre selskaper. Inntektsføringen er uavhengig av om premien er betalt eller ikke. Ved nytegnning inntektsføres premien når forsikringen blir utstedt. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserven.

ERSTATNINGER

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, overførte forsikringsmidler til andre selskap og endring i erstatningsavsetninger. Avsetning for erstatninger som ikke er ferdigbehandlet eller utbetalt ivaretas ved avsetning til erstatningsavsetningen.

FLYTTING AV LIVSFORSIKRINGSKONTRAKTER

Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreguleringsfond fra annet selskap føres over resultatregnskapet under posten "Premieinntekter for egen regning; Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper" og "Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser; Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre forsikringsselskaper". Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreguleringsfond til annet selskap føres under "Erstatninger for egen regning; Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til andre forsikringsselskaper". Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i forsikringsfondet tilsvarende. Beløpet blir stående som kortsiktig gjeld/tilgodehavende til oppgjør finner sted. Forsinkelsesrenter ved fraflytting føres under "Andre forsikringsrelaterte kostnader".

BRUK AV ESTIMATER

Utarbeidelsen av regnskapet og anvendelse av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker regnskapsført verdi av eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimatenes og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlige basert på de underliggende forholdene. Estimatenes kan avvike fra faktiske resultater, men er basert på beste estimat på tidspunkt for regnskapsavleggelsen. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, samt i fremtidige perioder hvis endringene også påvirker fremtidige perioder.

HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamlingen og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring, og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

NOTE 2 - RISIKOSTYRING

SpareBank 1 Forsikring AS er gjennom sin virksomhet eksponert mot ulike typer risikoer. Forsikringsrisiko og markedsrisiko utgjør en betydelig del av den totale risikoeksponeringen for selskapet. Forsikrings- og sparepremier mottas på forhånd, og avsettes for å dekke fremtidige utbetalinger til pensjon og erstatning ved sykdom, uførhet og død. Innbetalingene og selskapets egenkapital investeres, og følgelig vil selskapet være eksponert mot markeds- og motpartsrisiko. Selskapets resultat påvirkes blant annet av utviklingen i finansmarkedene, samt utvikling i levealder og sykdom/uførhetsforløp. Enkelthendelser forårsaket av for eksempel feil i systemer, menneskelig feil eller eksterne hendelser kan også påvirke selskapets resultatet negativt. Det er derfor viktig hvordan selskapet kontrollerer og styrer sin risiko. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi og policydokumenter der selskapets risikotoleranse, kapitalmål og risikorammer fastsettes.

ORGANISERING AV RISIKOSTYRINGEN

Selskapets rammeverk for risikostyring består av tre forsvarslinjer. Første forsvarslinje utøves av leder av forretnings- og støtteområdene som har ansvaret for den daglige risikostyrings- og risikohåndtering innen eget ansvarsområde. Andre forsvarslinje utøves av kontrollfunksjonene som understøtter styret og ledelsens ansvar. Tredje forsvarslinje utøves av internrevisjonen som overvåker at risikostyring og internkontroll er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll.

Risikostyringen skal bidra til å sikre at etablerte handlingsregler er i overensstemmelse med selskapets risikotoleranse. Selskapets kontrollaktiviteter skal sikre at definerte risikogrenser overholdes, og at eksisterende risikobilde er godt kommunisert i organisasjonen. Selskapets samlede risikoeksponering beskrives i selskapets risikorapport som behandles av styret. SpareBank 1 Gruppen har det overordnede ansvaret for risikostyringen i konsernet.

KONTROLLFUNKSJONER

Selskapet har etablert fire kontrollfunksjoner som har direkte rapporteringslinje til styret.

Risikostyrings- og compliancefunksjonen ivaretas av avdelingen Risikostyring og Compliance. Avdelingen er organisert direkte under administrerende direktør og er uavhengig fra løpende driftsrelaterte oppgaver. Risikostyringsfunksjonen er ansvarlig for å overvåke og videreutvikle selskapets risikostyrings- og internkontrollsystem. I tillegg skal funksjonen ha oversikt over de risikoer selskapet er eller kan bli eksponert for, og hvilken betydning dette har for selskapets solvenssituasjon. Compliancefunksjonen skal avdekke og forebygge risiko relatert til etterlevelse av eksternt og internt regelverk.

Selskapets forsikringsrisiko overvåkes av Aktuarfunksjonen og er organisert uavhengig som et eget forretningsområde direkte under administrerende direktør. Aktuarfunksjonen har blant annet ansvar for å påse at de forsikringstekniske avsetningene er tilstrekkelige.

Internrevisjonen er en uavhengig kontroll- og rådgivningsfunksjon som skal bidra til at organisasjonen på en effektiv og tilfredsstillende måte når sine mål. Internrevisjonen utføres på oppdrag av styret og utføres av eksterne aktører. Internrevisjonen gir råd til ledelsen om selskapets risikostyring og rapporterer direkte til styret.

NOTE 3 - FINANSIELL RISIKO

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av prisbevegelser i markedene for aksjer, renter, eiendom, andre verdipapirer, valuta og kredittspread. Under gjeldende soliditetsregelverk (Solvens II) påvirkes også de forsikringsmessige avsetningene av rentenvået, både ved fastsettelse av beste estimat, samt ved beregning av renterisiko i et stresset scenario. Fall i aksje- og eiendomsmarkedene, økt spreadrisiko og endring i rentenivået er de vesentligste risikofaktorene som kan påvirke selskapets markedsrisiko under gjeldende soliditetsregelverk.

SpareBank 1 Forsikring AS vurderer markedsrisikoen i selskapet ved bruk av stresstester. Selskapet benytter også andre statistiske verktøy og metoder for å vurdere markedsrisikoen. Selskapet arbeider fortløpende med å videreutvikle modeller for måling og overvåkning av risiko. Selskapet har fastsatt et kapitalmål for solvensmarginen. Selskapet har en beredskapsplan som skal følges dersom solvensmarginen faller under forhåndsdefinerte nivåer.

SpareBank 1 Forsikring AS tilbyr pensjonsprodukter som har rentegaranti, det vil si en minsteavkastning som kundene er garantert hvert år. Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er 2,49 %, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond.

Selskapets finansielle risiko er i stor grad knyttet til om selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien. Et lavt rentenivå vil øke risikoen for at selskapet ikke oppnår rentegarantien. Dersom avkastningen ikke er stor nok til å dekke den garanterte renten, vil selskapet måtte benytte deler av bufferkapitalen som er bygget opp av tidligere års overskudd. I ett kalenderår kan tilleggsavsetninger kun benyttes for å dekke ett års rentegaranti. Eier er ansvarlig for eventuelt udekket beløp.

Investeringsstrategien og dermed markedsrisikoen for de ulike porteføljene i SpareBank 1 Forsikring AS skal være tilpasset den risikotoleransen selskapet har for de ulike produkter, kontrakter og ansvarlig kapital. Aktiv risikostyring i kundeporteføljene reduserer sannsynligheten for å ikke oppnå rentegarantien.

Avdeling for Risikostyring og Compliance overvåker markedsrisikoen i selskapet og følger opp rammer og retningslinjer som er gjeldende for selskapet.

VALUTARISIKO

Valutarisiko er definert som økonomisk tap som følge av endringer i valutakurser. Selskapets eksponering i utenlandske papirer var 11 476 mill. kroner per 31.12.18. Som en del av selskapets risikostyring, søkes hoveddelen av valutakursrisikoen i underliggende porteføljer nøytralisert ved valutaterminforretninger.

Eiendeler i utenlandsk valuta er i sin helhet knyttet til investeringsvirksomheten. Disse eiendelene er direkte eller indirekte eksponert mot endring i utenlandsk valuta mot norske kroner. For å nøytralisere denne risikoen benytter selskapet valutaterminer for å sikre underliggende portefølje i annen valuta enn norske kroner. Valutakursbevegelser som medfører gevinster eller tap på sikringskontrakter vil motsvares av tap eller gevinst i underliggende portefølje.

Eiendeler i utenlandsk valuta

Valuta omregnet til NOK 1000	EUR	JPY	USD
Aksjer og andeler	324 974	111 016	1 268 565
Investeringsvalgportefølje	2 456 333	2 037 979	5 276 897
Netto i NOK	2 781 307	2 148 995	6 545 462
Valutakurs	9,89871	0,07892	8,65915

Per 31.12.2018 hadde selskapet inngått følgende valutaterminkontrakter :

NOK 1000	Beløp solgt valuta	Beløp kjøpt NOK
USD Netto Swap + Forwards	963 874	-8 332 950
EUR Netto Swap + Forwards	182 508	-1 809 004
JPY Netto Swap + Forwards	16 590 956	-1 310 953
GBP Netto Swap + Forwards	89 609	-988 387
CHF Netto Swap + Forwards	60 424	-531 727
CAD Netto Swap + Forwards	86 234	-546 360
AUD Netto Swap + Forwards	59 920	-364 987
Nominelt beløp		13 127 340
Markedsverdi valutaterminkontrakter		-757 028

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke har likviditet til å møte sine betalingsforpliktelser ved forfall, eller at det oppstår tap som følge av at selskapet må selge eiendeler for å dekke likviditetsbehovet.

Ved styring av likviditetsrisiko er hovedmålsettingen å sørge for at selskapet til enhver tid kan betale sine forpliktelser innen forfallsdato. Likviditeten er avhengig av hvor lang tid det vil ta å omgjøre verdien av finansielle plasseringer til kontanter. SpareBank 1 Forsikring AS har til enhver tid en kontantbeholdning (bankinnskudd) for å møte kjente kontantstrømmer. Sentralt i styringen av likviditetsrisiko er at en stor del av finansielle investeringer skjer i verdipapirer som er lett omsettelige. En egen likviditetsstrategi er vedtatt av styret. Ved utgangen av 2018 hadde selskapet 1 433 mill. kroner i likvide midler i selskapsporteføljen, som kan dekke tilsvarende utbetalinger på kort tid.

Forfallsstruktur på balanseposter gruppert etter forfallstidspunkt

NOK 1 000	Inntil 6 mnd	6 - 12 mnd	1 - 3 år	3 - 5 år	Mer enn 5 år	Uten forfall	Sum
Aksjer og andeler til virkelig verdi						19 192 400	19 192 400
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi	243 868	106 824	1 891 580	2 881 660	1 016 570	15 207 171	21 347 673
Derivater til virkelig verdi	658	-1 009	3 248				2 897
Andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi						1 275 789	1 275 789
Aksjer tilgjengelig for salg						489	489
Utlån og fordringer målt til amortisert kost	30 936	222 134	274 553	462 838	7 594 780		8 585 241
Obligasjoner som holdes til forfall	103 579	165 271	500 420	102 971	365 944		1 238 185
Sum	379 041	493 220	2 669 801	3 447 469	8 977 294	35 675 849	51 642 674

NOTE 4 - FORSIKRINGSRISIKO

VIKTIGE FORUTSETNINGER OG ENDRINGER I DEM

- Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i Finans Norge, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.
- Gjeldende tariff for kollektiv ytelsespensjon og fripoliser er K2013. Kollektiv ytelsespensjon var ferdig oppreservert ved utgangen av 2014 og fripoliser ble ferdig oppreservert ved utgangen av 2016.
- Premier og reserver er fastsatt ut fra det prinsipp at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.
- Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er avsatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer.

STYRING AV RISIKO FRA FORSIKRINGSKONTRAKTER

Vurdering av forsikringsrisiko

Det er utarbeidet risikohåndbøker med retningslinjer for risikovurdering med helse- og tegningsregler for overtagelse av potensielle kunder. Ved tegning av individuelle risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger risikovurderes bedriften (underwriting). I underwritingen vurderes bedriftens tilhørende økonomi, bransje og syke- og uførehistorikk.

Kontroll av forsikringsrisiko

I selskapets eksisterende portefølje overvåkes forsikringsrisikoen innen hver produktgruppe. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødelighet, uførhet og overlevelse. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko er det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de erstatninger som inntreffer i perioden. Forsikringstilfelle som selskapet ikke har fått melding om, men som man av erfaring bør anta er inntruffet, hører med i vurderingen. Selskapet har utarbeidet et rammeverk for styring og kontroll av forsikringsrisiko.

RISIKORESULTAT 2018

Beløp i millioner kroner	Individuell rente/pensjo n	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
Dødsrisiko (inkl. opplevelsesrisiko)	0,703	341,985	-15,572	0,000	81,901	409,017
Uførhhet	-91,294	-16,018	-23,988	0,000	-111,552	-242,851
Ulykke	0,000	0,000	0,000	85,823	0,809	86,632
Risikoresultat før tekniske avsetninger	-90,590	325,967	-39,560	85,823	-28,842	252,798
Tekniske avsetninger	-0,483	-0,218	-1,295	-25,117	-1,019	-28,132
Risikoresultat etter tekniske avsetninger	-91,073	325,749	-40,854	60,706	-29,861	224,666
Risikoresultat netto	-91,073	325,749	-40,854	60,706	-29,861	224,666

Tallene under viser risikoresultat før tekniske avsetninger for 2018 ved en reduksjon i dødelighet på henholdsvis 10 prosent og 20 prosent eller en økning i uførheten på henholdsvis 10 prosent og 20 prosent.

Beløp i millioner kroner	Individuell rente/pensjo n	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
10 prosent reduksjon i dødelighet	-93,416	344,493	-45,247	85,823	0,022	291,675
20 prosent reduksjon i dødelighet	-96,242	363,019	-50,934	85,823	28,886	330,552
10 prosent økning i uførhet	-136,235	318,697	-77,236	85,823	-67,017	124,032
20 prosent økning i uførhet	-181,880	311,427	-114,912	85,823	-105,192	-4,733

Hvordan risikoresultat påvirker resultat til eier, avhenger av hvilken overskuddsmodell som gjelder for det enkelte produkt.

REASSURANSE

Styret vedtar årlig selskapets reassuransesprogram.

Selskapet har følgende typer reassuransedekninger:

Kvotereassuranse

Ved kvotereassuranse deles forsikringsrisikoen mellom to parter, og på den måten overføres deler av risikoen til en reassurandør, der andelen som overføres er avtalespesifikt.

Eksedentreassuranse (surplus)

I kontraktene er det fastsatt en egenandel etter risikotype. All risiko utover egenandelen reassureres. Eksedentreassuranse er i likhet med kvotereassuranse en proporsjonal ordning, men med den ulikhet at prosentatsen varierer fra forsikring til forsikring. Eksedentreassuranse benyttes særlig for individuelle forsikringer.

Excess of loss / Katastrofereassuranse

For hver erstatning som overskrider et fast beløp dekker reassurandøren det overskytende beløp, gjerne begrenset til et spesifisert maksimum. En erstatning kan defineres per risiko eller per begivenhet. Eksempel på en excess of loss er katastrofereassuranse. I det tilfelle hvor erstatning defineres per risiko, kan excess of loss til forveksling ligne på eksedentreassuransen.

FORHOLD OG BETINGELSER I FORSIKRINGSKONTRAKTER

Forsikringsrisiko

I de fleste produktgrupper tilbyr selskapet dekninger for uførhet, enten gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital. Innen individuelle kontrakter og gruppeliv tilbys det dødsrisikoforsikringer.

Innen bedriftsbetalt pensjon tilbyr selskapet etterlatedekninger som trer i kraft ved forsikredes død.

Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden har endret de forsikrede uføreytelsene. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt.

Med en stadig økning i levetid vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år.

Renterisiko

Selskapet har påtatt seg en betydelig renterisiko innenfor rente- og pensjonsforsikring. Selskapets gjennomsnittlig årlige rentegaranti er på 2,49 %, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Nye kontrakter i 2018 er tilbudt med grunnlagsrente 2% for ettårige risikodekninger tilknyttet kollektiv pensjon og 0 % for hybridpensjon.

Et vedvarende lavt rentenivå vil øke risikoen tilknyttet rentegarantien. Dersom årlig avkastning ser ut til å bli lavere enn rentegarantien, foretas det enten finansielle tiltak for å sikre avkastning på nivå med rentegarantien og/eller tas det midler fra tilleggsavsetningene for å dekke garantien. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital. I gode finansielle år tilføres det midler fra overskuddet til tilleggsavsetningene tilknyttet ytelsespensjon og fripoliser. Dette er regulert oppad til 12 % av kontraktens premiereserve.

Det er ikke tilleggsavsetning tilknyttet hybridpensjon.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2018
Individuell kapitalforsikring	2,06%
Individuell rente/pensjonsforsikring	2,51%
Kollektiv pensjonsforsikring	2,50%
Gruppelivsforsikring	0,00%
Ulykkesforsikring	0,00%
Samlet	2,49%

OVERSKUDDSMODELLER

Selskapet har produkter med og uten rett til overskudd etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven.

- Ny overskuddsmodell: Kollektiv ytelsespensjon, Hybridpensjon, Innskuddspensjon med avkastningsgaranti, Garantikonto, Individuelle sparekontrakter inngått etter 2008 og Gruppeliv med overskuddsfond.
- Modifisert overskuddsmodell: Fripoliser utgått fra kollektiv pensjon.
- Overskuddsdeling etter tidligere gjeldende regler: Individuell kapital og Individuell pensjon med overskuddsdeling inngått før 2008
- Uten overskuddsrett: Gruppeliv (med unntak av Gruppeliv med overskuddsfond), Kollektiv risikopensjon uten fripolise (unntatt utbetalingsreserve), Individuell rente, Individuell kapital, Ulykke.
- Med investeringsvalg: Innskuddspensjon med investeringsvalg, Individuell kapital, Individuell rente.

TILDELING AV OVERSKUDD

Hvorledes overskuddet tildeles hver enkelt kunde bestemmes ut fra hvilken produktgruppe kontrakten tilhører.

For individuelle kapitalforsikringer akkumuleres overskuddet på den enkeltes kontrakt og utbetales sammen med forsikringssummen.

Innen individuelle rente- og pensjonsforsikringer oppskrives den sikrede ytelsen med overskuddet. Individuelle forsikringer utgått fra kollektive ordninger behandles på tilsvarende måte.

For kollektive pensjonsordninger tilføres overskuddet ordningens tilhørende premiefond og pensjonistenes overskuddsfond etter regelverket fastsatt i lov om foretakspensjon. For hybridpensjon tilføres overskuddet etter reglene i tjenestepensjonsloven.

Flytteretten, hvor oppgjørsfristen kun er to måneder etter oppsigelsesfristens utløp for kontrakter hvor flytteverdien overstiger 300 mill. kroner, kan utgjøre en likviditetsrisiko dersom en eller flere større kontrakter flyttes i løpet av kort tid. En større fraflytting enn tilflytting over tid vil ha effekt på fremtidig kontantstrøm.

Generelt vil endringer i rammebetingelser for næringen kunne påvirke fremtidige kontantstrømmer.

Forfallsanalyse

Beste estimat for når forpliktelsene for spareforsikringer forfaller til utbetaling. I estimatet er det hensyntatt avgang. For kollektiv ytelsespensjon er ikke ny opptjening hensyntatt.

2018

mill kr	Bokført	0-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år
Utbetalinger (ikke diskontert)		4 599	4 074	3 332	2 824
Totale premiereserve, netto	14 370				

KONSENTRASJON AV FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsbestanden er godt diversifisert med hensyn på forsikringsrisiko. Den består i hovedsak av individuelle forsikringer og gruppe-forsikringer der forsikringsrisikoen ikke er konsentrert.

NOTE 5 - SOLVENS II KAPITALKRAV

I Solvens II-balansen verdsettes alle eiendeler og forpliktelser til markedsverdi. Dette medfører vesentlige endringer sammenlignet med regnskapsregelverket, med hensyn til hvordan forpliktelsene verdsettes. For eiendeler er de vesentligste endringene knyttet til at hold-til-forfall obligasjoner verdsettes til markedsverdi, immaterielle eiendeler verdsettes til null og hvordan gjenforsikringsfordringer verdsettes. Forpliktelsene blir verdsatt etter markedsbaserte metoder, hvilket medfører økt kompleksitet. Blant annet inngår alle inn- og utgående kontantstrømmer innenfor kontraktens grense til verdsettelse av forpliktelsene. Forpliktelsene diskonteres til nåverdi etter en definert markedsbasert rentebane gitt av EIOPA.

Opplysningene er basert på foreløpige beregninger pr 31.12.18.

Pr. 31.12.2018 utgjør differansen mellom den regnskapsmessige verdien og markedsverdien av forsikringstekniske avsetninger 5,7 MRD. Dette inngår som et kapitalbidrag (avstemmingsreserve) i solvenskapitalen (ansvarlig kapital). Under Solvens II består forsikringstekniske avsetninger av et beste estimat og en risikomargin. Beste estimat skal utgjøre forventningsverdien av diskonterte fremtidige kontantstrømmer. Risikomargin er et påslag som skal reflektere kapitalkostnaden et annet selskap vil ha ved overtakelse av selskapets forpliktelser.

FORPLIKTELSE

Tabellen viser forpliktelser under Solvens II sammenlignet med regnskapsmessig verdi pr. 31.12.2018.

Forpliktelser per 31.12.18 (MNOK)	Solvens II verdi	Regnskapsmessig verdi	Differanse
Forsikringstekniske avsetninger	45 146	50 876	-5 730
Kontantinnskudd fra ressurandør	479	286	192
Utsatt skatt	2 264	796	1 468
Derivater	153	535	-382
Andre forpliktelser	804	804	
Totale forpliktelser eksklusive ansvarlig lånekapital	48 846	53 298	-4 451
Ansvarlig lånekapital	1 000	1 000	

EIENDELER

Tabellen viser eiendeler under Solvens II sammenlignet med regnskapsmessig verdi pr. 31.12.2018.

Eiendeler per 31.12.18 (MNOK)	Solvens II verdi	Regnskapsmessig verdi	Differanse
Immaterielle eiendeler		95	-95
Investeringer i kollektiv- og selskapsporteføljen	29 535	29 187	348
Investeringer i investeringsvalgporteføljen	27 854	28 266	-411
Andre eiendeler	409	409	
Fordringer	716	604	112
Totale eiendeler	58 515	58 561	-47

SOLVENSKAPITAL

Selskapets solvenskapital består pr. 31.12.2018 av basiskapital – kapitalgruppe 1 og basiskapital – kapitalgruppe 2. Solvenskapitalen beregnes som differansen mellom verdien av eiendeler og forpliktelser med tillegg av ansvarlig lånekapital. Selskapet har ingen supplerende kapital pr. 31.12.2018.

I henhold til Solvens II-forskriften deles solvenskapitalen inn i tre kapitalgrupper oppgitt i tabellen nedenfor.

Solvenskapital per 31.12.18 (MNOK)	Total	Tier 1 ubegrenset	Tier 1 begrenset	Tier 2	Tier 3
Innskutt egenkapital	2 703	2 703			
Annen optjent egenkapital	1 482	1 482			
Risikoutjevningfond	79			79	
Ansvarlige lån	1 000			1 000	
Kapitalbidrag (Avstemmingsreserve)	5 730	5 730			
Effekt eiendeler	336	336			
Effekt utsatt skatt	-1 468	-1 468			
Effekt kontantinnskudd reassurandør	-192	-192			
Total solvenskapital	9 668	8 589		1 079	

Hele selskapets solvenskapital på 9,7 MRD kan benyttes til å dekke solvenskapitalkravet.

SOLVENSKAPITALKRAV OG SOLVENSMARGIN

Solvenskapitalkravet beregnes ved å stresse de estimerte markedsverdiene ved forhåndsdefinerte stress etter standardmetoden gitt av Solvens II regelverket.

Solvenskapitalkrav SB1F AS	MNOK
Brutto tall risikomoduler	31.12.2018
Markedsrisiko	4 344
Livsforsikringsrisiko	5 073
Helseforsikringsrisiko	2 263
Motpartsrisiko	199
Kapitalkrav før diversifisering totalrisiko	11 880
Korrelasjonseffekt totalrisiko	-3 359
Kapitalkrav før operasjonell risiko	8 521
Operasjonell risiko	208
Risikoreduserende effekt utsatt skattefordel	-1 717
Risikoreduserende effekt forsikringstekniske avsetninger	-1 861
Kapitalkrav	5 151
Solvenskapital	9 668
Solvensmargin	188%
Minstekapitalkrav faktisk	1 288
Minstekapitalkrav før anvendelse av nedre og øvre grense	1 116

Selskapets solvensmargin pr. 31.12.2018 er på 188 prosent uten bruk av overgangsregler.

Selskapets største risikoeksponering er livsforsikringsrisiko etterfulgt av markedsrisiko og helseforsikringsrisiko.

NOTE 6 - BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE

	Ind.rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv rente og pensjon	Gruppeliv	Ulykke	Selskapets midler	Totalt
NOK 1 000							
Resultatregnskap:							
Premieinntekter	771 685	1 269 617	6 057 291	635 314	262 680		8 996 587
Inntekter fra finansielle eiendeler	131 802	21 019	320 745	32 712	8 470	686	515 434
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-151 587	-164 656	-1 453 268				-1 769 511
Andre forsikringsrelaterte inntekter	14 252	17 749	160 392	6 215	2 684		201 292
Erstatninger	-604 772	-600 329	-1 327 505	-443 514	-79 753		-3 055 874
Endring i forsikringsmessige avsetninger	177 763	104 957	-589 452	-21 458	26 055	914	-301 221
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	92 744	34 135	-2 831 163				-2 704 284
Overskudd på avkastnings- og risikoresultatet	-49 301	-4 193	-92 430	-48 634			-194 558
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-184 362	-259 373	-432 248	-114 384	-143 758	-75	-1 134 200
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-94	-264	-1 236	-2 736	-3 505	-2	-7 837
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	198 130	418 662	-188 874	43 515	72 873	1 523	545 828
Avkastning på selskapets midler						98 799	98 799
Sum	198 130	418 662	-188 874	43 515	72 873	100 322	644 627
Resultatanalyse:							
Risikoresultat	-91 073	325 748	-41 858	-29 861	60 706		223 662
Administrasjonsresultat	35 176	43 393	-136 857	701	-17 488	-75	-75 151
Avkastningsresultat	303 709	53 714	240 628	121 309	29 655	1 598	750 613
Vederlag for rentegaranti	516		20 693				21 209
Resultat til fordeling	248 328	422 855	82 606	92 149	72 873	1 523	920 333
Avsetning til/ anvendelse av tilleggsavsetninger	-897		-177 953				-178 850
Midler tilført/overført kunder	-49 301	-4 193	-93 527	-48 634			-195 655
Avkastning på selskapets midler						98 799	98 799
Resultat av teknisk regnskap	198 130	418 662	-188 874	43 515	72 873	100 322	644 627

BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE - DELBRANSJER

Individuell rente og pensjon	Overskudds-modell etter FVL §§ 3-13 og 3-14	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investerings- valg	Sum
NOK 1 000					
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter	1 821	3 888	521 596	244 380	771 685
Inntekter fra finansielle eiendeler	1 317	69 786	60 672	27	131 802
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen				-151 587	-151 587
Andre forsikringsrelaterte inntekter			129	14 123	14 252
Erstatninger	-10 624	-322 091	-112 575	-159 482	-604 772
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser	8 035	347 835	-179 421	1 314	177 763
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg				92 744	92 744
Overskudd på avkastnings- og risikoresultatet		-49 301			-49 301
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-424	-23 515	-112 285	-48 138	-184 362
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-6	-55	-14	-19	-94
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	119	26 547	178 102	-6 638	198 130

Resultatanalyse:					
Risikoresultat	-489	4 644	-93 693	-1 535	-91 073
Administrasjonsresultat	93	-7 948	48 136	-5 105	35 176
Avkastningsresultat	896	79 152	223 659	2	303 709
Vederlag for rentegaranti	516				516
Resultat til fordeling	1 016	75 848	178 102	-6 638	248 328
Avsetning til/ anvendelse av tilleggsavsetninger	-897				-897
Resultat til kunder		-49 301			-49 301
Resultat av teknisk regnskap	119	26 547	178 102	-6 638	198 130

Individuell kapital	Overskudds-modell etter FVL §§ 3-13 og 3-14	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investerings- valg	Sum
NOK 1 000					
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter		11 049	843 390	415 178	1 269 617
Inntekter fra finansielle eiendeler	2 598	9 021	9 296	104	21 019
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen				-164 656	-164 656
Andre forsikringsrelaterte inntekter		3	129	17 617	17 749
Erstatninger	-26 826	-59 565	-246 952	-266 986	-600 329
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser	29 152	55 311	21 993	-1 499	104 957
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg				34 135	34 135
Overskudd på avkastnings- og risikoresultatet		-4 193			-4 193
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-2 012	-9 357	-208 063	-39 941	-259 373
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-7	-11	-221	-25	-264
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	2 905	2 258	419 572	-6 073	418 662

Resultatanalyse:					
Risikoresultat		-552	326 300		325 748
Administrasjonsresultat	-295	-6 342	56 324	-6 294	43 393
Avkastningsresultat	3 200	13 345	36 948	221	53 714
Resultat til fordeling	2 905	6 451	419 572	-6 073	422 855
Resultat til kunder		-4 193			-4 193
Resultat av teknisk regnskap	2 905	2 258	419 572	-6 073	418 662

Ulykke	Overskudds-modell etter FVL §§ 3-13 og 3-14	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investerings- valg	Sum
NOK 1 000					
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter			262 680		262 680
Inntekter fra finansielle eiendeler			8 470		8 470
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			0		0
Andre forsikringsrelaterte inntekter			2 684		2 684
Erstatninger			-79 753		-79 753
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser			26 055		26 055
Forsikringsrelaterte driftskostnader			-143 758		-143 758
Andre forsikringsrelaterte kostnader			-3 505		-3 505
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP			72 873		72 873
Resultatanalyse:					
Risikoresultat			60 706		60 706
Administrasjonsresultat			-17 488		-17 488
Avkastningsresultat			29 655		29 655
Resultat til fordeling			72 873		72 873
Resultat av teknisk regnskap			72 873		72 873

	Foretaks- pensjons- ordn uten inves valg	Fripoliser uten inves valg	Foretaks- pensjons- ordn uten rett til andel av oversk	Tjeneste- pensjons- ord uten inves valg	Tjeneste- pensjons- ord med inves valg	Tjeneste- pensjons- ordn uten rett til andel av oversk	Pensjons- bevis uten inves valg	Innskudds- pensjons- ordninger uten inves valg	Innskudds- pensjons- ordninger med inves valg	Pensjons- kapitalbevis uten inves valg	Pensjons- kapitalbevis med inves valg	Sum
NOK 1 000												
Resultatregnskap:												
Premieinntekter	142 084	31 032	16 644	248 941	225 223	175 019	7 264	52 504	4 870 463		288 117	6 057 291
Inntekter fra finansielle eiendeler	60 192	233 724	885	5 155	78	3 687	300	4 556	7 938	4 230	0	320 745
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen					-43 764				-988 596		-420 908	-1 453 268
Andre forsikringsrelaterte inntekter	1 402	1 392			3 395			3 460	106 515	3 656	40 572	160 392
Erstatninger	-107 071	-339 423	-17 242	-1 069	-596	-15 450	-346	-30 062	-489 693	-10 507	-316 046	-1 327 505
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse-kontraktfastsatte forpliktelser	-58 996	147 161	4 997	-262 074	-33 208	-220 042	-5 863	-16 818	-165 826	21 217		-589 452
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse-særskilt investeringsvalg					-176 169				-3 208 948		553 954	-2 831 163
Overskudd på avkastnings- og risikoresultatet	-9 379	-52 480	-246	-11 629		-189	-1 043	-8 573		-8 891		-92 430
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-29 770	-30 019	-7 435	-21 929	-25 409	-30 850	-5 554	-11 522	-191 850	-7 450	-70 460	-432 248
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-31	-153	-2	-23	-3	-512	-3	-16	-361	-10	-122	-1 236
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-1 569	-8 766	-2 399	-42 628	-50 453	-88 337	-5 245	-6 471	-60 358	2 245	75 107	-188 874
Resultatanalyse:												
Risikoresultat	7 167	64 453	5 036	-2 764	-7 621	-67 762	-4		-39 775	-5	-583	-41 858
Administrasjonsresultat	-21 489	-45 951	-7 435	-41 144	-42 832	-20 574	-5 354	-7 912	-20 583	727	75 690	-136 857
Avkastningsresultat	48 780	160 094	246	11 629	38	189	1 043	8 573	1 145	8 891		240 628
Vederlag for rentegaranti	16 336			1 280			113	1 441		1 523		20 693
Resultat til fordeling	50 794	178 596	-2 153	-30 999	-50 415	-88 147	-4 202	2 102	-59 213	11 136	75 107	82 606
Avsetning til/ anvendelse av tilleggsavsetninger	-43 071	-134 882										-177 953
Resultat til kunder	-9 292	-52 480	-246	-11 629	-38	-190	-1 043	-8 573	-1 145	-8 891		-93 527
Resultat av teknisk regnskap	-1 569	-8 766	-2 399	-42 628	-50 453	-88 337	-5 245	-6 471	-60 358	2 245	75 107	-188 874

NOTE 7 - KONTRAKTFASTSATTE FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

NOK 1 000	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning er	Kursreg.- fond	Premiefond/ innsk.fond/ Pensjonist enes oversk.fond	Sum
Sum kontraktfastsatte forsikringsforpliktels	19 345 956	842 388	2 286 965	388 578	22 863 887
<i>Resultatførte endringer i forsikringsforpliktels:</i>					
Netto resultatførte avsetninger	921 194	-34 305	-742 167	3 350	148 072
Overskudd på avkastningsresultatet	89 829	178 850		34 212	302 891
Overskudd på risikoresultatet	45 665			24 846	70 511
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktels	1 056 689	144 545	-742 167	62 408	521 474
<i>Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktels:</i>					
Overføringer mellom fond	-49 123				-49 123
Andre ikke resultatførte endringer	468	-3 037		-245 380	-247 949
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktels	-48 655	-3 037		-245 380	-297 072
Sum kontraktfastsatte forsikringsforpliktels	20 353 990	983 896	1 544 798	205 605	23 088 289

NOTE 8 - FORSIKRINGSFORPLIKTELSER MED INVESTERINGSVALG

NOK 1 000	Premiereserve	Premiefond, innsk.fond	Sum
Sum forsikringsforpliktels med investeringsvalg 01.01.2018	24 477 422	417 035	24 894 458
<i>Resultatførte endringer i forsikringsforpliktels:</i>			
Netto resultatført avsetning	2 725 164	20 880	2 746 043
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktels	2 725 164	20 880	2 746 043
<i>Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktels:</i>			
Overføring mellom fond	-48 658		-48 658
Overføring til/fra selskapet		17 095	17 095
Andre ikke resultatførte endringer		61 459	61 459
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktels	-48 658	78 554	29 896
Sum forsikringsforpliktels med investeringsvalg 31.12.2018	27 153 928	516 469	27 670 397

NOTE 9 - FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING

NOK 1 000	Premiereserve mv	Tilleggs- avsetninger	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv
Individuell rente/pensjon	7 248 346	155 497	
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven §3-13 og §3-	85 550	8 207	
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	2 659 740	147 290	
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	2 381 064		
- Investeringsvalg	2 121 992		
Individuell kapital	2 984 267	6 483	
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven §3-13 og §3-	153 749		
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	341 740	6 483	
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	338 137		
- Investeringsvalg	2 150 641		
Kollektiv rente- pensjonsforsikring	35 502 759	821 916	719 044
- Foretakspensjonsordninger uten investeringsvalg	1 703 335	147 054	158 944
- Foretakspensjonsordninger uten rett til andel av overskudd	86 063		
- Ytelsesbaserte pensjonsordninger med investeringsvalg			
- Fripoliser uten investeringsvalg	8 356 501	674 862	
- Tjenestepensjonsordninger uten investeringsvalg	551 612		33 231
- Tjenestepensjonsordninger uten rett til andel av overskudd	470 489		7
- Tjenestepensjonsordninger med investeringsvalg	648 470		29 920
- Innskuddspensjonsordninger uten investeringsvalg	293 276		10 394
- Innskuddspensjonsordninger med investeringsvalg	15 790 899		486 548
- Pensjonskapitalbevis uten investeringsvalg	315 657		
- Pensjonskapitalbevis med investeringsvalg	7 196 250		
- Pensjonsbevis uten investeringsvalg	90 207		
Gruppeliv	1 428 113		3 029
Ulykkesforsikring			
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	461 432		
Sum forsikringsforpliktelser pr 31.12.18	47 624 917	983 896	722 074

NOTE 10 - NYTEGNING

Premie i tilknytning til salg av forsikringer (nytegning) de siste to år

NOK 1 000	Ind. rente/pensjon	Individuell kapital	Kollektiv rente- og pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Totalt
2018	189 827	154 450	198 219	38 043	423	580 962
2017	304 703	287 742	411 244	42 241	1 427	1 047 357

NOTE 11 - FLYTTING TIL OG FRA LIVSFORSIKRING

NOK 1 000	Individuell rente og pensjon	Individuell kapital	Kollektiv rente og pensjon	Sum 2018	Individuell rente og pensjon	Individuell kapital	Kollektiv rente og pensjon	Sum 2017
MOTTATTE MIDLER								
Premiereserve	27 174	45 854	2 111 483	2 184 511	11 855	19 724	1 584 383	1 615 961
Kursreserve/tilleggsavsetninger								
Overføringer over resultatregnskapet - mottatt	27 174	45 854	2 111 483	2 184 511	11 855	19 724	1 584 383	1 615 961
Premiefond overført direkte i balansen - mottatt			52 494	52 494			45 188	45 188
Totalt mottatte midler	27 174	45 854	2 163 977	2 237 005	11 855	19 724	1 629 571	1 661 149
Antall kontrakter mottatte midler	290	144	577	1 011	138	81	805	1 024
AVGITTE MIDLER								
Premiereserve	6 714	3 177	740 168	750 059	5 381	6 367	720 089	731 837
Tilleggsavsetninger	33			33	24			24
Kursreserve	90		3 635	3 725	58			58
Overføringer over resultatregnskapet - avgitt	6 837	3 177	743 803	753 816	5 463	6 367	720 089	731 919
Premiefond overført direkte i balansen - avgitt			35 399	35 399			16 749	16 749
Totalt avgitte midler	6 837	3 177	779 202	789 215	5 463	6 367	736 838	748 668
Antall kontrakter avgitte midler	104	40	615	759	38	39	611	688

NOTE 12 - ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING

NOK 1 000	Individuell rente og pensjon	Individuell kapital	Kollektiv rente- og pensjons- forsikring	Ulykke	Gruppeliv	Sum 2018	Sum 2017
Utbetalte erstatninger	574 047	362 628	583 557	140 004	537 038	2 197 274	2 077 258
Gjenkjøp	23 888	235 025	147			259 060	191 049
Brutto utbetalte erstatninger	597 935	597 653	583 704	140 004	537 038	2 456 333	2 268 306
-Gjenforsikringsandel		-500		-60 251	-93 524	-154 275	-132 746
Overføring av premiereserve, og kursreserver til andre selskaper	6 837	3 177	743 802			753 816	731 919
Sum erstatninger for egen regning	604 772	600 330	1 327 506	79 753	443 514	3 055 874	2 867 479

NOTE 13 - INNETEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER

NOK 1 000	2018	2017
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		
<i>Aksjer og andeler</i>		
Utbytte mv. fra aksjer og andeler	22 714	19 276
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av aksjer og andeler	-1 228 380	2 619 583
Sum netto inntekter aksjer og andeler	-1 205 666	2 638 859
<i>Obligasjoner og sertifikater</i>		
Mottatte og opptjente renteinntekter mv.	162 673	615 328
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av rentepapirer	-47 255	-26 018
Sum netto inntekter fra obligasjoner, sertifikater, rentefond og andre verdipapirer med fast avkastning	115 418	589 310
<i>Andre finansielle instrumenter</i>		
Mottatte og opptjente renteinntekter mv.	2 381	-877
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av derivater og andre finansielle instrumenter	-911 602	142 732
Sum netto inntekter fra derivater og andre finansielle instrumenter	-909 221	141 855
Netto inntekter fra obligasjoner vurdert til amortisert kost		
Mottatte og opptjente renteinntekter obligasjoner holdt til forfall	75 511	86 295
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av obligasjoner holdt til forfall	-4 636	4 166
Sum netto inntekter fra obligasjoner som holdes til forfall	70 875	90 460
Mottatte og opptjente renteinntekter andre obligasjoner til amortisert kost	266 262	235 438
Netto urealisert og realisert gevinst/tap andre obligasjoner til amortisert kost	1 959	-228
Sum netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost	268 221	235 209
Netto inntekter fra verdipapirer tilgjengelig for salg		
Netto gevinst ved realisasjon av aksjer		45
Sum netto inntekter fra verdipapirer tilgjengelig for salg		45
Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser	-1 660 373	3 695 738

NOTE 14 - KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

2018

NOK 1 000	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Aksjer og andeler				19 192 400	489		19 192 889
Obligasjoner og sertifikater med fast avkastning	8 585 241	1 238 185		21 347 673			31 171 099
Andre finansielle eiendeler				1 275 789			1 275 789
Derivater			2 897				2 897
Sum finansielle eiendeler	8 585 241	1 238 185	2 897	41 815 862	489		51 642 674

Finansielle forpliktelser

Ansvarlig lån						1 000 000	1 000 000
Derivater			535 391				535 391
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring						257 352	257 352
Sum finansielle forpliktelser			535 391			1 257 352	1 792 743

Finansielle forpliktelser fordelt på forfall

NOK 1 000	< 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Total
Ansvarlig lån				1 000 000		1 000 000
Derivater	517 008	14	500	17 869		535 391
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring	257 352					257 352
Sum finansielle forpliktelser	774 360	14		1 017 869		1 792 743

2017

NOK 1 000	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Aksjer og andeler				17 873 849	527		17 874 376
Obligasjoner og sertifikater med fast avkastning	7 834 728	1 570 749		20 409 433			29 814 910
Andre finansielle eiendeler				651 577			651 577
Derivater			37 852				37 852
Sum finansielle eiendeler	7 834 728	1 570 749	37 852	38 934 859	527		48 378 715

Finansielle forpliktelser

Ansvarlig lån						1 000 000	1 000 000
Derivater						105 922	105 922
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring						224 720	224 720
Sum finansielle forpliktelser						1 330 642	1 330 642

Finansielle forpliktelser fordelt på forfall

NOK 1 000	< 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Total
Ansvarlig lån				1 000 000		1 000 000
Derivater	135 823	-29 901				105 922
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring	224 720					224 720
Sum finansielle forpliktelser	360 543	-29 901		1 000 000		1 330 642

NOTE 15 - VERDSETTELSESHIERARKI

Hoveddelen av selskapets finansielle eiendeler er vurdert til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp den enkelte eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle eiendeler og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Eiendelene klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av eiendelen.

Nivå 1

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendels virkelige verdi. Eiendeler klassifiseres i nivå 1 dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert under nivå 1

- Andeler i aksje-, obligasjons- og pengemarkedsfond
- Børsnoterte aksjer, statsobligasjoner og statssertifikater med fast avkastning

Nivå 2

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi for eiendelen ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata. Eiendeler klassifiseres i nivå 2 dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle instrumenter er klassifisert under nivå 2

- Valutateterminer, fremtidige renteavtaler og aksjeswapper hvis virkelig verdi er derivert fra verdien av underliggende instrument
- Obligasjoner og sertifikater som ikke er noterte, eller er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt

Nivå 3

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata. Eiendeler klassifiseres i nivå 3 dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata.

Selskapet har en helt ubetydelig post klassifisert under nivå 3.

Bevegelser mellom nivåene skjer når karakter rundt input til verdsettelse endrer seg.

Året 2018

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
Verdipapirer – tilgjengelig for salg			489	489
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultat	34 804 079	7 011 783		41 815 862
<i>Herav aksjer og andeler</i>	<i>19 192 400</i>			<i>19 192 400</i>
<i>Herav obligasjoner og sertifikater</i>	<i>15 611 679</i>	<i>5 735 994</i>		<i>21 347 673</i>
<i>Herav andre verdipapirer</i>		<i>1 275 789</i>		<i>1 275 789</i>
Finansielle derivater		2 897		2 897
<i>Herav renteinstrumenter</i>		<i>2 897</i>		<i>2 897</i>
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	34 804 079	7 014 680	489	41 819 248
Derivater		535 391		535 391
<i>Herav aksjeinstrumenter</i>		<i>17 869</i>		<i>17 869</i>
<i>Herav valutainstrumenter</i>		<i>517 008</i>		<i>517 008</i>
<i>Herav renteinstrumenter</i>		<i>514</i>		<i>514</i>
Finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi		535 391		535 391

Avstemming av nivå 3

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Finansielle instrumenter til virkelig verdi			
Inngående balanse	527		
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	-38		
Utgående balanse	489		

Totale gevinster og tap realiserte og urealisert som er ført over resultatet

	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Totale gevinster og tap realiserte og urealiserte som er ført over resultatet			
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virk verdi over resultatet	-1 205 666	115 418	-909 221
Sum netto totale gevinster og tap realiserte og urealiserte som er ført over resultatet	-1 205 666	115 418	-909 221

Året 2017

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
Verdipapirer – tilgjengelig for salg			527	527
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultat	31 880 260	7 054 599		38 934 859
Herav aksjer og andeler	17 873 849			17 873 849
Herav obligasjoner og sertifikater	14 006 411	6 403 022		20 409 433
Herav andre verdipapirer		651 577		651 577
Finansielle derivater		37 852		37 852
Herav valutainstrumenter		28 395		28 395
Herav renteinstrumenter		9 457		9 457
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	31 880 260	7 092 451	527	38 973 238
Derivater		105 922		105 922
Herav valutainstrumenter		105 922		105 922
Finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi		105 922		105 922

Avstemming av nivå 3

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Finansielle instrumenter til virkelig verdi			
Inngående balanse	1 278		
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	49		
Kapitalnedsettelse	-800		
Utgående balanse	527		

Totale gevinster og tap realiserte og urealisert som er ført over resultatet

Totale gevinster og tap realiserte og urealiserte som er ført over resultatet	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virk verdi over resultatet	2 638 859	589 310	141 855
Sum netto totale gevinster og tap realiserte og urealiserte som er ført over resultatet	2 638 859	589 310	141 855

NOTE 16 - FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

NOK 1 000	Organisasjonsnummer	Antall	Anskaffelses kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
Norske aksjefond:				
ALFRED BERG KAPITALFORVALTNING INDEKS I	956 241 308	985 858	269 938	350 712
ALFRED BERG KAPITALFORVALTNING AKTIV	956 241 308	81 927	27 537	120 950
DANSKE NORSKE AKSJER INST II	990 446 881	411 915	923 684	1 103 463
HOLBERG FONDENE HOLBERG NORGE	982 524 490	258 902	62 295	126 206
ODIN NORGE	980 146 618	101 275	229 710	322 787
PARETO ASSET MGMT AKSJE NORGE I NOK ACC	977 287 677	105 122	604 436	794 124
Sum norske aksjefond		1 944 999	2 117 600	2 818 242
Utland Private Equity:				
HARBOURVEST INTL PEP IV-DIRECT FD			7 720	783
Sum utland Private Equity			7 720	783
Utenlandske aksjefond:				
AMO JAPAN STOCK PICK CONCENTRATED EQTY		1 497 301	1 246 045	1 358 872
ARCTIC FUNDS PLC AURORA LIFESCIENCE C NOK		704 138	717 377	709 461
BNP PARIBAS INVESTMENT PARTNERS LUX PARVEST		9 922	16 256	21 875
C WORLDWIDE MEDICAL		8 052	13 467	37 911
DELPHI EUROPE NOK NAV		9 685	18 006	28 979
DNB ASSET MGMT MILJOINVEST NOK ACC		1 245 695	551 364	758 037
DNB NORDIC TECHNOLOGY		470 588	249 706	683 488
EAST CAPITAL (LUX) BALKAN FD C EUR		282 868	25 720	30 781
HOLBERG NORDEN		61 442	17 817	22 438
INVESCO MANAGEMENT SA JAPANESE EQUITY		190 810	24 934	72 059
INVESCO MGMT SA JAPANESE EQTY CORE E EUR		263 693	20 437	40 459
KLP KAPITAL AS AKSJEASIA INDEKS I		70 368	48 277	116 141
KLP KAPITAL AS AKSJEEUROPA INDEKS I		72 849	49 751	117 835
KLP KAPITAL AS AKSJEGLOBAL INDEKS II		441 274	972 268	953 764
KLP KAPITAL AS AKSJEUSA INDEKS USD		25 264	144 875	574 300
LEGG MASON GBL FD CLEARBRIDGE US AGGSV		839 780	1 336 684	1 631 714
LEGG MASON GBL FD CLEARBRIDGE VALUE PREMACC		1 530 733	1 500 533	2 211 040
MAN FUNDS PLC MAN GLG EUROPEAN EQUITY I C		1 510 958	1 286 003	1 239 448
MAN FUNDS PLC MAN GLG JPN COREALPHA EQTY		481 053	491 889	725 599
MORGAN STANLEY IF EUROPEAN EQUITY FUND ZEUR		120 502	30 982	44 922
MORGAN STANLEY IF US ADVANTAGE A CAP		240 510	55 323	164 885
ODIN FORVALTNING A EMERGING MARKETS		283 116	56 144	80 159
ODIN FORVALTNING A ODIN EUROPA NOK		1 284 461	153 189	211 397
ODIN FORVALTNING A ODIN NORDEN ACC NOK NAV		119 489	141 147	262 022
ODIN FORVALTNING A ODIN OFFSHORE ACC EURNAV		489 757	79 055	68 786
ODIN FORVALTNING A ODIN SVERIGE NOK ACC		18 550	77 512	78 930
ODIN FORVALTNING A S-ODIN AKSJE		2 524 549	395 427	377 243
ODIN FORVALTNING AS ODIN FINLAND NOK ACCNAV		8 697	54 586	73 550
ODIN GLOBAL		868 652	115 183	203 143
SCHRODER INV MG E EMG MARKETS I USD ACC NAV		482 082	25 443	81 692
SCHRODER INV MG E EUROPEAN VALUE I EUR ACC		104 278	28 813	83 555
SCHRODER INV MG E EURP EQTY YLD A EUR ACC NAV		3 116	309	577
SCHRODER INV MG E GREATER CHINA A CAP		26 743	13 144	13 259
SCHRODER INV MG E US SMALL & MID CAP EQUITY I		55 187	41 497	174 343

SCHRODER INV MG E US SMALL & MID-CAP EQUITY A	1 648	3 987	3 994
SCHRODER INV MGMT LUX SA EUROPEAN EQUITY	5 297	3 115	3 030
SCHRODER INV MGMT LUX SA JAPANESE EQUITY A JPY	9 825	440	821
SCHRODER INV MGMT LUX SA PACIFIC	48 391	7 623	7 222
SCHRODER INV MGMT LUX SA EUROPEAN	1 184 734	947 012	1 299 692
SCHRODER INV MGMT LUX SA GREATER CHINA ICAP	67 823	9 815	44 988
SEB CONCEPT BIOTECHNOLOGY	66 000	15 448	59 100
SKAGEN FUNDS GLOBAL A NOK ACC NAV	13 888	16 103	22 713
SKAGEN FUNDS SKAGEN KON-TIKI A NOK ACC	35 546	23 769	27 449
SKAGEN VEKST FUND-A	6 158	9 665	13 291
SR- UTBYTTE C	8 251	7 552	7 909
SR-KOMBINASJON A	167	238	241
WELLS FARGO (LUX) US ALL CAP GWTH I ACC USD	653 853	967 407	1 630 261
Sum utenlandske aksjefond	18 447 744	12 011 337	16 373 375
Sum aksjer og andeler til virkelig verdi	20 392 743	14 136 657	19 192 400

NOK 1 000 2018 2017

Obligasjoner og sertifikater

Norske	Risikovektning		
Stats og statsgaranterte	0%	387 095	320 486
Kredittforetak og bank	10%	1 659 426	2 058 880
Kommuner, kommunale selskap, fylker, statsgaranterte	20%	600 672	198 055
Kredittforetak og bank	20%	640 586	925 664
Obligasjonsfond	20%	6 962 025	5 865 151
Pengemarkedsfond	20%	4 931 198	3 301 365
Obligasjonsfond	50%	1 785 588	2 112 037
Kredittforetak og bank	100%	260 535	498 581
Obligasjonsfond	100%	-	-
Pengemarkedsfond	100%	475 749	221 696
Industriforetak	100%	460 708	525 467
Sum norske obligasjoner og sertifikater		18 163 581	16 027 382
Utenlandske			
Stats og statsgaranterte	0%	17 415	
Utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	10%	682 530	356 586
Kommuner, kommunale selskap, fylker, statsgaranterte	20%	43 377	117 814
Kredittforetak og bank	20%	415 786	127 306
Obligasjonsfond	20%	1 052 610	934 780
Obligasjonsfond	100%		1 250 896
Kredittforetak og bank	100%	140 238	828 080
Industriforetak	100%	832 135	766 588
Sum utenlandske obligasjoner og sertifikater		3 184 092	4 382 051
Sum obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		21 347 673	20 409 433

NOK 1 000 2018 2017

Andre verdipapirer

Hedgefond		24	24
Andre finansielle eiendeler		1 275 765	651 553
Sum andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi		1 275 789	651 577

NOTE 17 - FINANSIELLE EIENDELER MÅLT TIL AMORTISERT KOST

NOK 1 000	Vekting	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig
		2018	2018	2017	2017
Stats og statsgaranterte	0%	237 680	259 687	206 744	235 140
Norske og utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	10%	2 116 741	2 278 968	2 016 557	2 226 492
Kommuner, fylker, stats og statsgaranterte	20%	1 688 376	1 690 786	1 493 522	1 512 994
Kredittforetak og bank	20%	3 155 666	3 265 247	3 046 537	3 203 711
Kredittforetak og bank	100%	244 472	246 711	379 583	388 233
Industrilån	100%	2 380 491	2 400 722	2 262 534	2 327 719
Sum obligasjoner målt til amortisert kost		9 823 426	10 142 12	9 405 477	9 894 288
<i>Herav børnoterte papirer</i>		<i>8 522 214</i>	<i>8 828 856</i>	<i>8 041 518</i>	<i>8 494 563</i>

Spesifikasjon av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost i balansen

NOK 1 000	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig
	2018	2018	2017	2017
Obligasjoner til amortisert kost	9 823 426	10 142 12	9 405 477	9 894 288
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost	9 823 426	10 142 12	9 405 477	9 894 288

Nivåvurdering av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost i balansen vist til virkelig verdi

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
	Obligasjoner til amortisert kost		10 142 12	
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost		10 142 12		10 142 12

NOTE 18 - FINANSIELLE DERIVATER

NOK 1000	2018		2017	
	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser
Aksjeinstrumenter				
Aksjeswap		17 869		
Sum aksjeinstrumenter		17 869		
Valutainstrumenter				
Valutaterminer		517 008	28 395	105 922
Sum valutainstrumenter		517 008	28 395	105 922
Renteinstrumenter				
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross count)	2 897	514	9 457	
Sum renteinstrumenter	2 897	514	9 457	
Sum finansielle derivater	2 897	535 391	37 852	105 922

Oppstilling vedrørende motregningsrett året 2018**Finansielle eiendeler**

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp ikke nettopresenter t i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Renteinstrumenter	2 897		2 897		2 897
Sum	2 897		2 897		2 897

Finansielle forpliktelser

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp ikke nettopresenter t i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Aksjeinstrumenter	17 869		17 869		17 869
Valutainstrumenter	517 008		517 008		517 008
Renteinstrumenter	514		514		514
Sum	535 391		535 391		535 391

Året 2017**Finansielle eiendeler**

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp ikke nettopresenter t i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Valutainstrumenter	28 395		28 395		28 395
Renteinstrumenter	9 457		9 457		9 457
Sum	37 852		37 852		37 852

Finansielle forpliktelser

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløp ikke nettopresenter t i balansen	Beløp etter mulige nettooppgjør
Valutainstrumenter	105 922		105 922		105 922
Sum	105 922		105 922		105 922

NOTE 19 - VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG**Aksjer tilgjengelig for salg**

NOK 1 000	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Norsk Pensjon AS	1 600	489	489
Sum aksjer tilgjengelig for salg	1 600	489	489

Aksjene tilhører selskapsporteføljen.

Beholdningsendringer gjennom regnskapsåret

Inngående balanse 01.01.18	527
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	-38
Utgående balanse 31.12.18	489

NOTE 20 - AVKASTNING PÅ KOLLEKTIV- OG SELSKAPSPORTEFØLJE

Selskapet har oppnådd følgende avkastning på kollektivporteføljene de siste 5 år:

År	Kapital-avkastning	Verdijustert avkastning omløp
2018	5,75%	2,32%
2017	6,08%	8,03%
2016	3,99%	4,89%
2015	2,53%	3,58%
2014	4,20%	7,22%

2018	Kapital-avkastning	Verdijustert avkastning omløp
Kollektivportefølje 1	2,89%	1,38%
Kollektivportefølje 2	5,49%	2,11%
Kollektivportefølje 3	4,59%	2,48%
Kollektivportefølje 4	4,81%	2,58%
Kollektivportefølje 5	10,93%	2,53%

Kollektivportefølje 5 er finansielle eiendeler knyttet til risikoprodukter som er planlagt utfisjonert

Kollektivportefølje 4 er finansielle eiendeler knyttet til fripoliser med høye krav til avkastning

Kollektivportefølje 3 er finansielle eiendeler knyttet til ytelsespensjon og fripoliser.

Kollektivportefølje 2 er finansielle eiendeler knyttet til individuelle forsikringer solgt før 01.01.08.

Kollektivportefølje 1 er finansielle eiendeler knyttet til øvrige produkter.

Selskapet har oppnådd følgende avkastning på selskapsporteføljen de siste 5 år:

År	Kapital-avkastning
2018	2,78%
2017	5,45%
2016	4,10%
2015	2,07%
2014	5,33%

DEFINISJONER:

Kapitalavkastning

Samlede realiserte finansinntekter (inkludert opp-/og nedskrivninger av faste eiendommer) i forhold til gjennomsnittlig forsikringsforpliktelse.

Verdijustert avkastning omløp

Samlede realiserte finansinntekter med tillegg av mer- og mindreverdier på finansielle omløpsmidler i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Verdijustert avkastning totalt

Samlede realiserte finansinntekter med tillegg av totale endringer i mer- og mindreverdier (inkl. verdiendringer i «hold til forfall»-obligasjoner) i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Kapitalavkastning for 2018 og 2017 er beregnet etter tilsvarende metodikk som de foregående år.

NOTE 21 - AVKASTNING PÅ INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN

Avkastning i investeringsporteføljer PM

	Andel i aksjefond	Avkastning i 2018*	Avkastning i 2017*
Forsiktig	25%	-2,56	6,58
Moderat	50%	-5,32	10,59
Offensiv	75%	-8,15	14,73
100% Aksjer	100%	-10,90	19,01

*) Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad

Avkastning i investeringsporteføljer BM

	Andel i aksjefond	Avkastning i 2018**	Avkastning i 2017**
Forsiktig	25%	-1,89	7,32
Moderat	50%	-4,32	11,66
Offensiv	75%	-6,93	16,14
100% Aksjer	100%	-9,53	20,77
Forsiktig - indeksforvaltet***	25%	-1,37	6,78
Moderat - indeksforvaltet	50%	-3,38	10,54
Offensiv - indeksforvaltet***	75%	-5,50	14,38
100 % Aksjer - indeksforvaltet***	100%	-7,69	18,39

***) Avkastningen er eksklusive forvaltningskostnad

***) Porteføljene ble startet i juni 2013

NOTE 22 - EIENDOM

VERDIVURDERING

Eiendommene bokføres til virkelig verdi. Etter IFRS er virkelig verdi den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Selskapet benytter en intern kontantstrømmodell for å beregne virkelig verdi for eiendommene. I modellen estimeres en 30-års kontantstrøm på basis av forventede fremtidige kostnader og inntekter for hver enkelt eiendom. Etter utløpet av det 30. året i kontantstrømmen er det beregnet en sluttverdi. Kontantstrøm inklusiv sluttverdi inflateres med forventet prisvekst og diskonteres med et avkastningskrav som består av risikofri rente og et risikopåslag. Risikopåslaget er satt individuelt for hver enkelt eiendom.

MER OM DE VIKTIGSTE FORUTSETNINGENE:

Leieinntekter

For kontorarealer, som utgjør den største arealtypen i porteføljen, benytter selskapet en egen separat modell for å estimere forventet langsiktig kontantstrøm etter utløp av dagens leiekontrakter. Prishistorikk fra reelle kontraktsinngåelser for den enkelte eiendom inngår i datagrunnlaget for å estimere forventet fremtidig leie for arealet. De forventede leieprisene er basert på et definert kartutsnitt, hvor data på løpende markedsleier per kvadratmeter bruttoareal er hentet ut. Det definerte kartutsnittet vil gi et presist bilde på relevante leiepriser i et område. Videre er de løpende leiene i hvert kartutsnitt inndelt i 4 kvartiler. For å få en ytterligere presis vurdering av forventet leie er hver eiendom plassert i én kvartil. Kvartilinndelingen er hovedsakelig basert på historiske kontrakter for eiendommen, men også kalibrert for strategi og forventet utvikling av eiendommen.

For areal typer som ikke dekkes av leieprisstatistikk, for eksempel butikk, hotell og lager, benyttes selskapets egne vurderinger for å finne fremtidig inntekt.

Driftskostnader

Gjennomsnittlige historiske driftskostnader og selskapets forventninger per eiendom inngår for å estimere forventede kostnader. Som et anslag for forventede eierkostnader på lang sikt benyttes tilgjengelige markedsestimater. Dersom de historiske kostnadene har vært spesielt høye eller spesielt lave, benyttes ytterpunktene i de tilgjengelige markedsestimatene for normale eierkostnader for år 1 i kontantstrømmen. Eierkostnadene antas å være stigende med eiendommens alder og vokser lineært til markedets anslag for høye eierkostnader over kontantstrømmens lengde.

Leietakertilpasninger

Ved kontraktsutløp vil det ofte påløpe kostnader knyttet til leietakertilpasninger enten som følge av reforhandlinger eller ny kontrakt. Kostandene er krevende å estimere og vil variere fra areal til areal og eiendom til eiendom. I modellen er det lagt inn ulike nivåer for leietakertilpasninger avhengig av type areal og hvilken kvartil eiendommen er tildelt.

Avkastningskrav

Avkastningskravet består av risikofri rente som endres over kontantstrømmen og risikopåslag som gjelder individuelt for hver eiendom.

Risikofri rente

Observasjoner fra transaksjonsmarkedet tyder på at eiendom er lite sensitive til endringer i markedrentene. I stedet er det langsiktige forventninger til rentenivået som synes å ligge til grunn for eventuelle prisendringer for eiendom. Grunnen til dette kan være at selv de lengste markedrentene er relativt korte i forhold til forventet varighet på en næringseiendom. Selskapet har valgt å benytte en 10-års swaprente for de første 10 årene i kontantstrømmen, og en antatt langsiktig normalrente på 5 % for de siste 10 årene og for sluttverdien. For årene mellom, fra år 10 til år 20, er det benyttet interpolering mellom de to rentene.

Risikopåslag

Selskapet benytter et kategoriseringsverktøy for å anslå risikopåslagene per eiendom. Beliggenhet, kontraktslengde og antatt grad av syklisk karakter i kontantstrømmen til den enkelte eiendom inngår som elementer for å plassere eiendommens vektete risikoegenskaper på en poengskala. Eiendommens plassering på poengskalaene benyttes så til å finne eiendommens spesifikke risikopåslag innenfor et spenn mellom antatt høyt og lavt risikopåslag i markedet. Dette spennet blir kalibrert mot observerte nøkkeltall fra transaksjonsmarkedet. Kategoriseringen og kalibreringen skal til sammen bidra til markedsmessig og konsistent verdivurdering til virkelig verdi, både på tvers av eiendommene og over tid.

Ekstern verdivurdering

Parallelt med intern verdivurdering blir det utført ekstern verdivurdering for utvalgte eiendommer i porteføljen for å avstemme markedsutviklingen i perioden. Samtidig er dette en mulighet for å sjekke og diskutere rimeligheten av verdinivåene og eventuelt forutsetningene som inngår i vurderingen mot andre. Utvalget er trukket tilfeldig av forhåndsdefinert antall eiendommer. Det er planen at utvalget for ekstern vurdering rulleres over en periode på 3 år.

Sensitivitet

Eiendomsverdiene er spesielt sensitive til endringer i avkastningskravet. Holdes alt annet likt, vil en økning/reduksjon i avkastningskravet på 0,25 prosentpoeng redusere/øke verdiene med ca. 285 mill. kroner, eller ca. 4,7 %. Etter utløpet av eksisterende leieforhold skal lokalene reutleies til gjeldende markedsvilkår. Dersom netto leieinntekt reduseres/økes med 10 % ved reutleie, reduseres/økes markedsverdien med ca. 12 %. Dette tilsvarer en verdiendring på ca. 600 mill. kroner.

Latent skatt

I forbindelse med verdivurderingen av eiendommene er effekten av latent skatt beregnet utenom verdivurderingsmodellen. Latent skatt oppstår som følge av at man eier aksjer i et eiendomsaksjeselskap og ikke eiendommene direkte. Latent skatt er beregnet med 7 % av differansen mellom virkelig verdi og skattemessig verdi, redusert med bokført utsatt skatt i selskapsregnskapene for eiendommene. Dette er i henhold til normal bransjepraksis. Nettoeffekten reduserer virkelig verdi av investeringseiendommene.

Segment	Nominelt avkastningskrav (verdivektet)	Dagens kontraktsleie	Forventet leie etter utløp	Vektet gjenværende leietid	Nåværende ledighet	Anslag eierkost per kvm	Brutto Areal	Virkelig verdi eiendom	Antall eiendommer
Kontor - Indre by og sentrum, Oslo	4,9 %	169 824	193 030	5,7	1,8 %	232	77 774	2 979 761	6
Kontor - Skøyen	6,4 %	117 460	148 510	3,3	15,6 %	323	68 871	1 840 525	4
Oslo for øvrig	5,7 %	42 378	51 319	10,1	2,5 %	106	25 778	819 945	3
Totalt for hele porteføljen	5,5 %	329 661	392 859	5,6	6,4 %	244	172 423	5 640 231	13

Avkastningskrav, gjenværende leietid og ledighet er vektet i forhold til virkelig verdi.

Segment	Areal	Virkelig verdi eiendom	Øvrige eiendeler og gjeld	Avsatt konsern- bidrag	Verdiregulert aksjer	Bokført verdi selskap	Herav verdireg eiendom	Inntektsført resultat i år
Kontor - Indre by og sentrum, Oslo	77 774	2 979 761	47 416	58 016	-130 547	2 954 647	964 698	117 916
Kontor - Skøyen	68 871	1 840 525	61 114	35 967	-81 517	1 856 089	374 911	66 018
Øvrig eiendom	25 778	819 945	-45 961	21 970	-36 008	759 947	210 757	32 927
	172 423	5 640 231	62 569	115 954	-248 072	5 570 682	1 550 366	216 862

Bokført verdi 31.12.18

IB bokført verdi 1.1	5 122 743					
Årets verdiregulering	399 423					
Omklassifisert	-2 586					
Endring egenkapital	100 908	Aksjer og andeler balansepost 2.2.1 og 6.2.1	1 932 470	3 638 213	5 570 682	
Utbetalt konsernbidrag	-117 584					
Avsatt konsernbidrag fra eiendomsselskaper	115 954					
Årets verdiregulering aksjer	-48 175					
UB bokført verdi 31.12	5 570 682					

NOK 1 000

Næringsbygg med forretningskontor i Oslo:

	Eier- andel
Drammensveien 130 Bygning 9 AS	100%
Hammersborggata 2 AS	100%
Storgaten 33 Oslo AS	89%
Benull AS	100%
Saturna AS	100%
Ramira AS	100%
Provita AS	100%
Ostara AS	100%
Ørn Eiendom AS	100%
Tordenskioldsgate 2 Oslo AS	100%
Storgaten 1 AS	100%
Hammersborggata 9 AS	50%
Calmeyersgate 1 AS	100%

Andelene i Hammersborggata 9 AS og Storgata 33 AS er behandlet som felleskontrollert virksomhet ettersom selskapet gjennom avtale utøver kontroll sammen med SpareBank 1 Skadeforsikring. Øvrige eiendomsselskaper er 100% eiet av selskapet. All kapital i eiendomsselskapene er stemmeberettiget

NOTE 23 - IMMATERIELLE EIENDELER (PROGRAMVARE), INVENTAR OG UTSTYR

NOK 1 000	Under utvikling	Nåværende fagsystemer	Andre støttesystemer	Lisenser	Øvrige immat. eiendeler	Lokaler	Inventar utstyr	Sum
Balanseført verdi pr. 31.12.2017	1 651	83 042	26 110	12 911	13 320	36 412	28 715	202 162
Anskaffelseskost 01.01.2018	1 651	184 202	132 997	33 374	49 942	54 942	55 362	512 470
Tilgang i året	2 719	3 375	2 831		2 984	1 067	13 860	26 836
Avgang i året	1 047							1 047
Anskaffelseskost 31.12.2018	3 323	187 577	135 828	33 374	52 926	56 009	69 222	538 259
Akkumulert avskrivning og nedskrivning pr. 01.01.2018		101 160	106 887	20 463	36 622	18 530	26 647	310 309
Årets avskrivning		9 924	10 656	2 498	7 937	9 415	12 008	52 438
Årets nedskrivning		16 766			4 917			21 683
Akk. avskrivninger og nedskrivninger pr. 31.12.2018		127 850	117 543	22 961	49 476	27 945	38 655	384 430
Balanseført verdi pr. 31.12.2018	3 323	59 727	18 285	10 413	3 450	28 064	30 567	153 829
Forutsetninger om økonomisk levetid:		3-6 år	3-10 år	3-10 år	6-10 år	10 år	3-7 år	

Den enkelte eiendel avskrives lineært i henhold til en avskrivningsplan basert på forutsetninger om programvarens økonomiske levetid.

NOTE 24 – UTSATT IMPLEMENTERING AV IFRS 9

Selskapet utsetter implementeringen av IFRS 9, jf årsregnskapsforskriften § 3-7 andre ledd.

Vilkåret for utsettelse om å drive forsikringsdominert virksomhet er oppfylt:

	2016
Sum brutto forsikringsforpliktelse	40 409 398
Andre forpl i tilknytning til forsikring	250 524
Sum	40 659 922
Sum forpliktelse	43 458 535

Forsikringsrelaterte forpliktelse i forhold til sum forpliktelse 94%

Det utøves ingen annen virksomhet enn forsikringsvirksomhet.

Virkelig verdi:	Året 2018	Året 2017
Obligasjon holdt til forfall	1 335 760	1 716 419
Obligasjon utlån og fordringer	8 806 361	8 177 869
Sum obligasjon til virkelig verdi (obl/sertifikater/utlån) iht IFRS 4.39Ea)	10 142 121	9 894 288
Andre finansielle eiendeler til virkelig verdi	41 818 759	38 972 711

Året 2018:

Kreditrisikoklasse for obligasjon og andre rente papirer iht IFRS 4.39Ea)	RM verdi e/ IAS 39	Virkelig verdi
BBB- til AAA	9 823 426	10 142 121

NOTE 25 - SKATT

Sammenheng mellom resultat før skattekostnad og skattegrunnlag

NOK 1 000	2018	2017
Resultat før skattekostnad	644 627	835 542
Endring i midlertidige forskjeller	611 043	-894 673
Overgangsregel ny skattelovgivning	-493 288	
Permanente forskjeller	-359 987	-213 996
Korreksjon tidligere år	-10 027	
Grunnlag for betalbar skatt i resultat	392 368	-273 127
Avgitt konsernbidrag med skattemessig virkning		-273 127
Grunnlag for betalbar skatt i balansen	392 368	0
Betalbar skatt	98 092	0
Endring i utsatt skattefordel/utsatt skatt	-138 577	221 944
Skatteandel mottatt konsernbidrag	0	-68 282
For lite/mye avsatt skatt tidligere år	-7 135	3 365
Øvrige skatteeffekter netto	4 872	7 149
Skattekostnad	-42 748	164 176
Skattekostnad	-42 748	161 693
Skatt for andre inntekter og kostnader		2 483
Herav skatt knyttet til:		
Estimatendringer knyttet til pensjonsordninger		2 483
Skattekostnad inkludert andre resultatkomponenter	-42 748	164 176
Utsatt skatt/utsatt skattefordel per 31.12		
Verdipapirer	260	490 612
Andeler i datterforetak og tilknyttede foretak (eiendomsselskap)		339 766
Forsikringsmessige avsetninger som er egenkapital		24 618
Pensjonsmidler		438
Konto for utsatt inntektsføring	12 787	
Gevinst- og tapskonto	684 026	
Sum utsatt skatt	697 073	855 434
Anleggsmidler		-3 494
Verdipapirer	-3 964	
Avsetninger		-2 723
Pensjonsforpliktelser		-3 347
Sum utsatt skattefordel	-3 964	-9 564
Utsatt skatt (+)/skattefordel (-)	693 109	845 870
Utsatt skattefordel		
Utsatt skatt	693 109	845 870
Ikke balanseført utsatt skatt/skattefordel	4 872	-8 919
Netto utsatt skatt/utsatt skattefordel	697 981	836 951
Avstemming av skattekostnad:		
25 % av resultat før skatt	161 157	208 885
Permanente forskjeller 25 %	-89 997	-53 499
Effekt av overgangsregel ny skattelovgivning	-123 322	
Korreksjon tidligere år	-7 135	3 365
Øvrige forskjeller	16 549	5 425
Beregnet skattekostnad	-42 748	164 176

NOTE 26 - ANDRE FORPLIKTELSER

NOK 1 000	2018	2017
Leverandørgjeld	332 031	74 660
Skyldig forskuddstrekk	61 738	53 262
Gjeld til konsernselskaper	-376	3 097
Avsatt til utbytte/konsernbidrag		632 870
Andre forpliktelser	-31 497	2 661
Sum annen gjeld	361 896	766 550

NOTE 27 - ANDRE FORDRINGER

NOK 1 000	2018	2017
Mellomværende innen konsernet	30 886	
Kortsiktige fordringer ved verdipapirhandel	35 466	26 836
Diverse	4 683	8 207
Andre fordringer	71 035	52 081

NOTE 28 - SALGSKOSTNADER

NOK 1000	2018	2017
Lønn	81 055	75 276
Provisjoner til SpareBank 1-banker	367 689	376 870
Andre salgskostnader	92 749	90 151
Sum salgskostnader	541 493	542 297

NOTE 29 – LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL ADM. DIR., LEDENDE ANSATTE OG STYRET

NOK 1 000	Honorar	Lønn	Annen godtgjørelse	Årets pensjonskostnad
LEDENDE ANSATTE				
Turid Grotmoll				
Kyrre Skram		2 216	163	415
Nils Tore Nilsen		2 625	200	492
Jan K Kristoffersen		2 919	214	700
Jon Holtan				
Nina Juel Arstal		3 037	201	706
Rune Hoff		2 070	214	353
Christian Parelius		2 803	190	569
Roar Skorge		3 294	309	426
Mette Boquist		1 952	23	277
Wenche Drønen Christensen		1 671	205	-
Sum 2018		22 587	1 719	3 938
Sum 2017		19 362	1 352	3 624

NOK 1 000	Honorar	Annen godtgjørelse
STYRET		
Bjørn Engaas *		282
Joachim Høegh-Krohn		205
Helge Lundin Nordahl		205
Endre Jo Reite		205
Per Halvorsen		205
Gerd Kristiansen		205
Geir Hjelkerud		205
Åse Blomkvist		205
Sum 2018		1 717
Sum 2017		1 351

* Avtrådte i april 2018

	2018	2017
HONORAR TIL REVISOR		
- herav ordinær revisjon (inkl. MVA)	592	534
- herav andre tjenester utenfor revisjonen (inkl.MVA)	151	120
- herav skatterådgivning (inkl.MVA)		-

Ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder, har administrerende direktør og ledende ansatte avtale om etterlønn i 12 måneder etter avtalt oppsigelsesperiode på 6 måneder.

I gjeldende avtale for administrerende direktør er det regulert at stillingens pensjonsalder for alderspensjon i dag er 67 år og stillingens førtidspensjonsalder er 62 år. Førtidspensjonen tilsvare 70% av avtalt årslønn på fratredelsestidspunktet. Etter 67 år er pensjonen i henhold til selskapets ordinære pensjonsordning. Rett til førtidspensjon er betinget av at administrerende direktør er ansatt i selskapet ved fylte 62 år og gir således ikke rett til delvis opptjening.

SpareBank 1 Forsikring AS har kun fastlønn og ikke variabel godtgjørelse. Siste del av tidligere opptjent og utsatt bonus er utbetalt i 2018 til et fåtall ledere som tidligere hadde individuelle bonusordninger. Den utsatte bonusutbetalingen er relatert til avkastning på syntetiske egenkapitalbevis basert på utvalgte egenkapitalbevis og aksjer i SpareBank 1 Gruppens eierbanker. Styret tar årlig stilling til om det er forhold som tilsier at det ikke bør utbetales utsatt bonus.

Lønn til ledende ansatte betales fra det selskapet den ansatte er ansatt i. Turid Grotmoll og Jon Holtan var ansatt i hhv SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS.

Det foreligger ingen forpliktelser overfor styrets leder til å gi særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet. Det foreligger heller ingen avtaler om bonus, overskuddsdeling, opsjoner og lignende til fordel for leder av styret.

NOTE 30 – NÆRSTÅENDE PARTER

SELSKAPETS TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER:

Det overordnede prinsipp for transaksjoner mellom SpareBank 1 Gruppen AS og nærstående parter er at disse skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår.

For tjenester ytet direkte til konsernselskaper, samt for fellestjenester som SpareBank 1 Gruppen AS utfører for datterselskaper og Alliansen gjennom Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA benyttes kostnadsdelingsprinsippet uten fortjenestepåslag. For øvrige transaksjoner mellom SpareBank 1 Gruppen AS og konsernselskaper benyttes påslag og markedsmessige vurderinger for å fastsette prisen på transaksjoner.

Godtgjørelse til ledende ansatte, styret, kontrollkomitéen og representantskapet er omhandlet i note 29.

NOK 1 000

Salg av tjenester:	2018	2017
Morselskapet	10 708	10 363
Datterselskap	17 977	14 866
Andre nærstående parter	907 682	844 245
Kjøp av tjenester		
Morselskapet	2 704	2 622
Andre nærstående parter (inkluderer provisjon til eierbankene)	369 926	379 362
Balanseposter som følge av kjøp og salg av tjenester		
Morselskapet*	2 910	(721)
Andre nærstående parter*	220 430	87 172
Leieavtaler		
Morselskapet	28 225	25 330

*Fordringer og kortsiktig gjeld til nærstående parter relaterer seg i hovedsak til kjøp og salg av tjenester. Fordringene er usikret. Både fordringer og kortsiktig gjeld er ikke rentebærende.

NOTE 31 - ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONSLÅN

NOK 1 000	Rentesats 31.12.18	Forfall	Innløsnings- rett	Balanseført verdi 2018	Virkelig verdi 2018	Balanseført verdi 2017	Virkelig verdi 2017
Låneopptak							
14.12.16 - Tidsbegrenset	4,75%	14.12.26	14.12.21	1 000 000	1 002 243	1 000 000	1 002 021
Sum ansvarlig lånekapital				1 000 000	1 002 243	1 000 000	1 002 021

Renten reguleres etter følgende sats:

- Tidsbegrenset ansvarlig lån av 14.12.16. Blir regulert kvartalsvis på basis av NIBOR pluss 3,45 prosentpoeng.

Selskapet har kostnadsført renter på 45,24 mill. kroner i 2018. Nordic Trustee er tillitsmann. Lånet er i norske kroner.

NOTE 32 - EGENKAPITAL

Den innskutte egenkapitalen består av 1 742 000 aksjer, hver pålydende 200 kroner. Alle aksjene gir lik stemmerett. SpareBank 1 Gruppen AS eier alle aksjene.

Selskapets totale egenkapital utgjør 4.264 mill. kroner, og fordeler seg slik:

Mill. kroner	2018
- Aksjekapital	348
- Overkursfond	482
- Innskutt egenkapital	1 873
Sum innskutt egenkapital	2 703
Opptjent egenkapital	1 561

KPMG AS
Sørkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i SpareBank 1 Forsikring AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert SpareBank 1 Forsikring AS' årsregnskap som viser et overskudd på kr 687 375 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og forskrift om årsregnskap for livforsikringsforetak.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Elvrum	Mo i Rana	Stord
Ålesund	Finnset	Mo i Rana	Strømsund
Arendal	Hamar	Sjøen	Tromsø
Bergen	Haugesund	Søndefjord	Trondheim
Bodø	Knarvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Ålesund

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har

Revisors beretning - 2018
SpareBank 1 Forsikring AS

avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med regnskapslovens regler og forskrift om årsregnskap for livforsikringsforetak.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo 11. mars 2019
KPMG AS

Geir Moen

Geir Moen
Statsautorisert revisor

